O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV. №
299

Da'vat

Сув тўхтар, душман тўхтамас.

Ўзбек халқ мақоли

Kuch – bilim va tafakkurda

Ma'rifat

МАЪРИФАТ • ХАЛҚ ЗИЁЛИЛАРИ ГАЗЕТАСИ •

1931 йилдан чиқа бошлаган | 1999 йил 20 ноябрь, шанба | Баҳоси сотувда эркин нархда | № 92 (7185)

Ibrat

Хўжаобод туманида туман ижодкор ўқитувчиларининг уюшмаси тузилди. Туман ҳокими Ўктамжон Охунов янгилик яратишга шайланаётган ижодкор ўқитувчилар билан учрашувда, уюшмага имкониятлари даражасидаги кўмакни беришга тайёрлигини билдирди.

ЕХҲТНИНГ ИСТАМБУЛ САММИТИ

ИСТАМБУЛ (18 ноябр. ЎзА махсус мухбири Беҳзод УСМОН хабар қилади). Хабар қилинганидек, Туркиянинг Истамбул шаҳрида Европада Хавфсизлик ва Ҳамкорлик Ташкилотига аъзо 54 мамлакат давлат ва ҳукумат раҳбарларининг олий даражадаги учрашуви бўлиб ўтмоқда. Унинг ишида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов бошчилигидаги мамлакатимиз делегацияси ҳам иштирок этмоқда.

ЕХҲТнинг бешинчи бор ўтказилаётган саммити кун тартибидаги асосий масала ташкилотга аъзо мамлакатларнинг XXI асрдаги хавфсизлигини таъминлашга хизмат қилиши лозим бўлган Европа Хавфсизлик Хартиясини қабул қилишдир. ЕХҲТ Шимолий Америкадан Узоқ Шарққача бўлган улкан ҳудудни қамраб олишини инобатга олсак, бу ҳужжат яқин келажакда бутун дунёда ҳарбий, ижтимоий-сиёсий, иқтисодий хавфсизлик ва барқарорликни, атроф-муҳит муҳофазасини таъминлашга қаратилганини кўриш мумкин.

Шунингдек, анжуманда Истамбул декларацияси, Европада одатий қуролли кучлар бўйича янгиланган шартнома, ишонч чоралари бўйича Вена ҳужжати имзоланиши кўзда тутилаётир.

Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов саммитда иштирок этаётган давлат раҳбарлари орасида биринчилардан бўлиб сўзга чиқди. Айтиш жоизки, бунда Ўзбекистоннинг ташкилотга аъзо давлатлар орасида тутган юқори мавқеи, минтақа хавфсизлигини таъминлашдаги етакчи аҳамияти эътирофининг ифодаси мавжуд. Давлатимиз раҳбари ЕХҲТнинг бугунги фаолияти, келажакдаги вазифаларига тўхталиб, унинг минтақавий можароларни бартараф этиш, террорчилик ва экстремизмга қарши курашдаги воситачилик аҳамияти ва иштирокини кучайтириш лозимлигига эътибор қаратди. Бунинг учун ташкилот, ўз номи ва нуфузига мос равишда, том маънодаги хавфсизлик йўлидаги халқаро ҳамкорликни ривожлантириши зарурлигини таъкидлади. Зеро, бу масалаларни ҳал этишда умумий гаплардан амалий ишга ўтиш фурсати аллақачон келган.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Истамбул саммитида сўзлаган нутқи

Муҳтарам Раис!

Муҳтарам давлат ва ҳукумат раҳбарлари!

Хонимлар ва жаноблар!

Энг аввало, мазкур саммитнинг ташкил этилишига ўз ҳиссасини қўшган барча кишиларга, шунингдек, Туркия Президенти жаноб Сулаймон Демирэлга самимий кутиб олганлари ва меҳмондўстликлари учун миннатдорлик изҳор этишга ижозат бергайсиз. Биз даҳшатли зилзила офатларига матонат билан дош берган Туркия халқига ўз бирдамлигимизни изҳор этамиз.

Ишончим комилки, Истамбулда мазкур учрашувнинг ўтказилиши, кун тартибидаги асосий масала — Европа Хавфсизлик Хартияси лойиҳасининг муҳокама этилиши, тобора ривожланаётган ҳамкорлик ва давлатлараро интеграция жараёнлари билан бирга, халқаро хавфсизлик ва барқарорликка қилинаётган таҳдидлар ҳам кучайиб бораётган бир пайтда ЕХҲТнинг ўрни ва мавқеини ошириш борасидаги янги қадамдир.

Ўйлайманки, бугунги кунда халқаро майдонда "совуқ уруш" кўринишлари ўрнини бир-бири билан бирлашиб, тобора кенг кўламли ва ҳужумкор моҳият касб этаётган ашаддий миллатчилик ва сепаратизм, диний экстремизм ва халқаро терроризм каби иллатлар эгаллаётганини исботлаб ўтиришнинг ҳожати йўқ.

Бунинг ёрқин исботини Марказий Осиё ва бошқа минтақалар мисолида кўриб турибмиз.

Бугунги кунда биз радикал кайфиятдаги марказларнинг диний экстремизм ва терроризмни тарқатишга қаратилган узоқни кўзловчи режаларига, минтақа давлатларини ўзлари танлаган демократик, ҳуқуқий ва дунёвий тараққиёт йўлидан қайтаришга уриниши ҳолларига дуч келмоқдамиз.

Буни Тожикистондаги воқеалар, яқинда Тошкентда юз берган портлашлар, босқинчилар гуруҳларининг мустақил Қирғизистон жанубига сурбетларча бостириб кириши ҳамда барчага маълум бошқа фактлар исботлаб турибди.

Бундай режаларнинг амалга оширилиши учун Афғонистон асосий майдон вазифасини ўтамоқда. 20 йилдан буён фуқаролар уруши давом этаётган бу мамлакат турли тоифадаги халқаро террористлар ва ақидапарастлар бошпана топиб, тайёргарлик кўраётган синов лагерига, асосан наркотик моддалар етиштириш ва сотишдан олинган даромад ҳисобига кун кўрадиган мамлакатга айланиб қолди.

БМТ маълумотларига кўра, жаҳонда гиёҳванд опиумнинг 75 фоизи Афғонистонда етиштирилмоқда. Унинг 90 фоизи бевосита Европада тарқатилмоқда.

Барчага шу нарса яхши аён бўлиши кераккки, токи Афғонистонда уруш давом этар экан, хавфсизлик ва тинчликка, қўшни Марказий Осиё давлатларидаги демократик янгиланишлар ва ислоҳотларга бўлган хавф, халқаро терроризм манбаи сақланиб қолаверади ҳамда терроризмнинг минтақа чегарасидан ташқарига тарқалиши хавфи ҳам йўқолмайди.

Шу муносабат билан, янги Хавфсизлик Хартияси лойиҳасини муҳокама этар эканмиз, қуйидаги масалаларга эътибор қаратиш зарур, деб ҳисоблайман:

1.ЕХҲТ минтақавий хавфсизлик, жумладан, Марказий Осиё бўйича минтақавий хавфсизлик тизимини шакллантиришда янада фаолроқ бўлиши лозим.

Бу ўринда ЕХҲТ масъулияти остидаги минтақаларда барқарорлик ва тинчликни издан чиқаришга қодир бўлган ташқи таҳдидларнинг олдини олиш ва уларни бартараф этиш масаласига алоҳида эътибор бериш зарур.

2. ЕХҲТ ва унинг тузилмалари томонидан инсон ҳолатини тобора яхшилаш масалаларига берилаётган ниҳоятда катта эътибор, айниқса, яқинда демократик янгиланиш йўлига кирган янги мустақил давлатлар учун ўта муҳим ва зарур эканига шак-шубҳа йўқ.

Шу билан бирга, мазкур ташкилотнинг асосий мақсадини ҳисобга олган ҳолда, ЕХҲТнинг фаолияти халқаро зиддиятларнинг олдини олишга қаратилган халқаро орган сифатидаги вазифаларини аниқ белгилаб олиш, шунингдек, унинг иқтисодиёт ва экология соҳаларида тутган ўрнини мустаҳкамлаш зарур, деб ҳисоблаймиз.

Бу вазифаларни амалга оширишда АҚШнинг ЕХҲТ доирасида Тезкор фуқаролик корпусини (REACT) ташкил этиш тўғрисидаги ташаббуси қўл келиши мумкин.

3. Халқаро терроризмга қарши кураш марказини ташкил этиш масаласини кескин қўйиш мақсадга мувофиқ, деб ҳисоблаймиз. Марказнинг асосий вазифаси терроризм кўринишлари билангина эмас, энг аввало, халқаро терроризмни маблағ билан таъминлаётган, қўллаб-қувватлаётган, қурол-яроғ билан таъминлаб, жойларга жўнатаётган манбаларга қарши кураш бўйича қабул қилинган қарорларнинг сўзсиз бажарилиши бўйича фаолиятларни мувофиқлаштиришдан иборат бўлиши лозим.

ЕХҲТнинг Марказий Осиё бўйича амалдаги раисининг элчи Вильгельм Хойнг бошчилигидаги махсус комиссия томонидан тайёрланган Маърузаси ҳақида тўхталмоқчиман.

Биз Маърузадаги Марказий Осиё давлатларининг ЕХҲТ томонидан қабул қилинган умумий хавфсизлик концепциясини сўзсиз бажариш асосида ЕХҲТ институтлари ва тузилмаларига интеграциялашувига доир баҳо ва таклифларни қўллаб-қувватлаймиз.

Айни пайтда таклиф этилаётган "ЕХҲТнинг йиллик тадбирлари тақвими"ни ЕХҲТнинг бевосита шафелигида минтақанинг бой табиий заҳираларидан, биринчи галда, энергетика ва сувдан фойдаланиш, транспорт коммуникациялари, газ ва нефт қувурларини қуриш, экологик муаммоларни ҳал этиш бўйича аниқ иқтисодий лойиҳаларнинг ишлаб чиқилиши ва амалга оширилишига доир чора-тадбирлар билан тўлдириш мақсадга мувофиқ бўлур эди. Марказий Осиёдаги беш мамлакатнинг барчаси, шунингдек, Европа Иттифоқи бўйича ҳамкорларимиз ҳам бундан манфаатдордир.

Шу билан бирга, хавфсизликнинг бўлинмас, ягона экани борасидаги асосий тамойил ҳамда янги Хартияда бизнинг ЕХҲТнинг эркин демократик ва ягона маконини барпо этишни қатъий равишда қўллаб-қувватлашимизни ҳисобга олган ҳолда, фақат Марказий Осиё учун мўлжалланган қўшимча бюрократик тузилмаларни ташкил этиш мақсадга мувофиқ эмас, деб ҳисоблаймиз.

Жаноб Раис!

Ўзбекистон онгли равишда Европага интеграциялашувга интилмоқда, у ўз келажагини демократик давлатлар ҳамкорлигида кўради.

Биз бунда жамиятимизни демократлаштиришнинг зарур шарт-шароитларинигина эмас, Марказий Осиё минтақаси ҳамда бутун ЕХҲТ маконининг хавфсизлиги кафолатини ҳам кўрамиз.

Биз ЕХҲТ қадриятлари ва идеалларига садоқатимизни яна бир бор изҳор этамиз.

Эътиборингиз учун ташаккур.

JUMLADA JAHON

• Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг "Иш ҳақининг ўз вақтида тўланиши учун вазирликлар, идоралар ва хўжалик юритувчи субъектлар раҳбарларининг жавобгарлигини ошириш юзасидан қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Қарори матбуотда эълон қилинди.

• 18 ноябрь куни Сеулда Ўзбекистон Республикасининг Фавқулодда ва Мухтор элчиси В. Фен Жанубий Корея Президенти Ким Дэ Жунгга ишонч ёрлиғини топширди.

• Дўрмон қароргоҳида Ўзбекистон Республикаси ва Россия Федерацияси ўртасида тузилган иқтисодий ҳамкорлик бўйича Ҳукуматлараро комиссиянинг тўртинчи мажлиси бўлиб ўтди.

• Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитасида «Давр, сайлов ва аёл» мавзуида катта анжуман ўтказилди.

• Лондоннинг марказий кинотеатрларидан бирида илк бор ўзбек киносининг фестивали очилди – бу фестиваль ноябрь ойида Кембриж ва Оксфордда давом этади.

• Хитой ташқи ишлар вазирлиги расмий вакили Сунь Юйси ўз мамлакатининг ракета ҳужумига қарши мудофаа тизимини яратиш йўлидаги ҳар қандай ҳаракатга қарши чиқишини ва қуролланиш пойгасига берилмаслигини маълум қилди.

• Конго демократик республикаси ҳарбий ҳаво кучларига қарашли бомба ортилган "АН-12" русумли самолёт Мбандака аэродромида портлаши натижасида 12 киши ҳалок бўлган, қурбонлар орасида украиналик учувчилар ҳам бор.

• Венгрия телевидениеси ўтказган оммавий сўров натижаси шуни кўрсатдики, аҳолининг қарийб 90 фоизи НАТОнинг ядровий қуроллари мамлакат ҳудудига жойлаштирилишига қарши чиқмоқда.

Ўқитувчи ён дафтарига

ҚАДИМИЙ, ЕНГИЛ ВА ОҒИР...

Энг қадимий танга милоддан аввалги 670 йилда Туркияда шоҳ Ҳиқос ҳукмронлиги даврида зарб этилган. Энг енгил - 0,002 граммли танга 1740 йилда Непалда, энг оғир - 19,71 кг бўлган танга эса 1644 йилда Швецияда ишланган.

ЭНГ БАЛАНД ИМОРАТ

АҚШнинг Иллинойс штати Чикаго шаҳридаги «Сирз, Роубак ва К» фирмаси биноси ҳисобланади. Умумий баландлиги 520,29 метр, 110 қаватли бу бинода фаолият кўрсатувчи 16700 нафар ходимга 103 та лифт ва 18 та эскалатор хизмат қилади.

ҲИНДИСТОНДА МАТБУОТ

Айни дамда Ҳиндистонда ҳинд тилида 5329 та, инглиз тилида 3583 та, бенгал тилида 1463 та, урду тилида 1299 та, маратхи ва бошқа тилларда 1099 та газета чоп қилинади. Ашок Сэркар хонадони томонидан назорат қилинадиган, Калькуттада чоп этиладиган «Ананд базар патрика» газетаси энг кўп - 512 минг нусхада тарқалади.

ХАРИТАДА ЯНГИ ДАВЛАТ

Жаҳон сиёсий харитасида янги давлат пайдо бўлди. Аниқроғи, Венесуэла Республикаси Конституцион Ассамблеяси ўз давлати номини миллий қаҳрамонлари Симон Боливар шарафига «Венесуэла Боливе Республикаси» деб ўзгартирди.

САЙЛОВ — МАЪНАВИЯТ ВА МАЪРИФАТ ИМТИҲОНИ

САЙЛОВЧИЛАР БИЛАН УЧРАШУВ

Яккасарой сайлов округининг 655-сайлов участкасидан халқ депутатлари Тошкент шаҳар кенгашига Ўзбекистон Халқ демократик партиясидан депутатликка номзод этиб «Урал-Осиё» Ўзбекистон-Россия қўшма корхонаси президенти Анатолий Хегай, шунингдек, вакиллик органидан Яккасарой тумани ҳокими Алишер Миркосимов, Ўзбекистон «Ватан тараққиёти» партиясидан эса Мирзо Улуғбек саноат касб-ҳунар коллежи директори Бахтиёр Мавлоновлар рўйхатга олинган. Куни кеча республика байналминал маданият марказида ана шу номзодлар билан сайловчиларнинг учрашуви бўлиб ўтди.

Дастлаб номзодларнинг ишончли вакиллари сайловчиларга номзодларнинг сайловолди дастури ҳақида гапириб бердилар. Сўнгра номзодларнинг ўзлари ҳам округ аҳолисининг ҳаёт тарзини яхшилаш, халқ таълими, соғлиқни сақлаш тизимига эътиборни қаратиш, хусусан, ёшлар ва ўқитувчиларнинг ижтимоий ҳимоясига алоҳида эътибор бериш каби масалалар ва уларнинг қонундаги акси ҳақида сўз юритдилар. Сайловчилардан тушган саволларга атрофлича жавоб қайтардилар. Қисқаси, жойларда номзодларнинг сайловчилар орасига юриши давом этмоқда.

Нилуфар КЕНЖАЕВА,
ТошДУ талабаси

ТАЛАБА ВА САЙЛОВ

Биз ҳуқуқий-демократик давлат қурар эканмиз, бунда сайловлар жуда катта аҳамият касб этади. Ҳозир республикамизда ёшлар, талабалар жуда кўпчиликни ташкил этади, яъни асосий куч. Шундай экан, биз талабалар сайловларга бефарқ қарамаслигимиз керак. Биз энг сара, билимдон, келажакда мустақил Ўзбекистонимизни ривожланган мамлакатлар қаторига чиқариш учун куч-ғайратини аямайдиган, иқтидорлиларни қўллаб-қувватлайдиган ватандошларимизга овоз беришимиз керак. Президентимиз Ислом Абдуғаниевич Каримовнинг «Мен ёшларга суянаман, барча Ўзбекистон ёшлари менинг болаларим, мен уларни ҳеч кимга бермайман» деган ишончларини оқлаб, уларни қўллаб-қувватлашимиз ҳамда республикамизда кечаётган ҳар бир жараёнга диққат билан қарамоғимиз лозим. Олий Мажлис депутатлари сайлови, ундан сўнг Президент сайловлари кун сайин яқинлашмоқда. Ҳеч бир инсон ўз келажагига бефарқ эмас. Уни ёрқин тасаввур этади. Ана шу тасаввуримиз рўёбга чиқишида биз овоз бераётган ватандошларимизнинг ҳиссаси жуда катта бўлади. Ҳозир мен ва мен каби сайловларда биринчи бор иштирок этаётган талабаларнинг қувончи чексиз. Улар ўзлари хоҳлаган номзодга овоз бериш ҳуқуқига эга, шунингдек, энг муносибларини танлай оладилар ҳам.

Исроил ХУДОЙБЕРДИЕВ,
Тошкент Ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш инженерлари институтининг 2-босқич толиби

БОСҚИНЧИЛАРНИНГ ЙЎЛИ ТЎСИЛДИ

Шу йилнинг 15 ноябрида 15-20 кишидан иборат босқинчилар гуруҳи Янгиобод аҳоли пункти яқинида милиция ходимларига ҳужум қилган эди. Отишмада Янгиобод шаҳар ички ишлар бўлими бошлиғи В.Говорухин, унинг биринчи ўринбосари Б.Пўлатов ва жиноий-қидирув бўлимининг катта тезкор ходими А.Қорабоевлар ҳалок бўлишди.

Маълум бўлишича, милиция ходимларига қуролли ҳужум уюштиришдан олдин босқинчилар ҳеч қандай сабабсиз уч нафар фуқаро - Чотқол қўриқхонаси табиатни муҳофаза қилиш инспекциясининг ходимларини отиб ўлдирган.

Мамлакатимиз Ички ишлар вазирлиги ва бошқа ҳарбий идораларнинг махсус бўлинмалари босқинчилар гуруҳининг яширинган аъзоларини излаб топиш, қўлга олиш ва йўқ қилишга доир операцияларни амалга оширмоқда. Кўрилган чора-тадбирлар натижасида гуруҳнинг беш нафар аъзоси йўқ қилинди. Улар орасида Хоразм вилоятининг Питнак шаҳрида 1998 йилнинг декабрида бандитлар гуруҳи таркибида милиция ходимини ўлдирганликда айбланиб, ҳозир қидирилаётган В.Кимнинг шахси аниқланди.

Ўзбекистон Республикаси Прокуратураси томонидан Янгиобод аҳоли пункти яқинида содир бўлган воқеалар бўйича жиноий иш қўзғатилди ва қидирув ишлари олиб борилмоқда.

Қидирув ишлари жараёнида босқинчилар гуруҳининг Ўзбекистонга қўшни давлатларнинг биридан кириб келган бўлиши эҳтимоли тасдиқланмоқда.

Мамлакатимизнинг тегишли ҳарбий кучлари идоралари томонидан воқеа содир бўлган ҳудудда хавфсизликни таъминлаш ва жамоатчилик тартибини сақлаш бўйича зарур чоралар кўрилмоқда. Маҳаллий аҳоли ушбу тадбирларнинг амалга оширилишида амалий ёрдам кўрсатмоқда.

(ЎзА)

ҚИДИРУВ ДАВОМ ЭТМОҚДА

ЯНГИОБОД. (ЎзА махсус мухбири Мусулмон Номозов хабар қилади). 15 ноябр куни Тошкент вилоятининг Янгиобод аҳоли пункти яқинида уч қўриқхона ходими ҳамда уч нафар милиция ходимининг ҳаётига зомин бўлган террорчиларни қидириш давом этмоқда. Хабар қилинганидек, 16 ноябрда 5 нафар қуролли жиноятчи яширинган жойида қуршаб олинган ва қириб ташланган эди. Дастлабки суриштирув ишларининг натижасига қараганда, тоғларда яна ўн нафардан ортиқроқ жиноятчи яшириниб юрибди. Ҳозир Мудофаа вазирлиги, Ички ишлар вазирлиги, Миллий хавфсизлик хизматларининг махсус бўлинмалари ялпи тозалаш тадбирини ўтказмоқда. Даралардаги жиноятчилар яширинишши мумкин бўлган барча пана-пастқам жойлар текшириб чиқилмоқда. Бу ишларда ҳарбийларга маҳаллий аҳоли, айниқса, овчилар яқиндан ёрдам бераётир. Жиноятчилар қўшни мамлакатларга ўтиб кетиши мумкин бўлган барча йўл ва сўқмоқлар тўсиб қўйилган.

Тозалаш тадбирига бошчилик қилаётган штабда ишчан вазият ҳукмрон. Масалалар ўз жойида ва зудлик билан ҳал этилаётир. Янгиободда ва атрофдаги бошқа аҳоли пунктларида илгаригидек тинч ва осуда ҳаёт давом этаётир.

(ЎзА).

ҚАРҒИШ ОЛГАН ЎҒИЛ

Она қарғиши! «Зангори экранда» кўзларидан ёш қалқиб, бағри хун бўлиб, яратганга илтижо қилиб фарзандини қарғаган, оқ қилган онани кўриб бутун вужудим ларзага келди. Бу саҳнада рол ижро этаётган актёр эмас, ўғлининг қилмиши, хунрезликлари, кўз кўриб, қулоқ эшитмас кирдикорларидан боши хам, кўкси битмас жароҳатларга тўла, халқ, эл-улус олдида ўзини гуноҳкор англаётган, виждон азобида қийналаётган аёл — Тоҳир Йўлдошевнинг онаси эди.

— Ўғлимнинг шундай бўлишини билганимда, болалигидаёқ ўз қўлларим билан ўлдирган бўлар эдим, — дейди хорижларда яшириниб юриб жангариларга бошчилик қилаётган кимсалардан бири – Тоҳир Йўлдошевнинг онаси Каромат Асқарова. — Ҳозир ҳам ўлдиришга тайёрман. Унинг қилмишларини кечириб бўлмайди. Мен ундан рози эмасман, уни оқ қилдим. Менга бундай ўғил керак эмас!...

Она ўз фарзандига ёмонликни раво кўриши, ҳатто оёғига тикан киришини исташи мумкинми?! Наҳот Оллоҳга зор уриб ўзи кўксида кўтарган, жон бахш этган, дунёга келтирган, оқ сут бериб улғайтирган вужудга завол тиласа, ундан нафратланса, ҳатто рўйирост ўз қўллари билан бўғиб ўлдиришдан тап тортмаса!

Беихтиёр бир ривоят ёдимга тушади. Уни, албатта, сиз ҳам эшитгансиз. Эмишки, бир йигит гўзалликда тенги йўқ, ой каби сулув қизни севиб қолибди. Ишқ оташида ёниб, қизнинг ҳузурига бориб кўнглини изҳор этибди.

— Эй йигит, менга бўлган муҳаббатинг чин бўлса, бир шартим бор. Шуни бажарсанг, гапларинг ростлигига ишонаман. Бориб менга онангнинг юрагини келтирасан, — дебди қиз унга қарата.

Юрагида севги туғён ураётган, кўзига соҳибжамол сиймосидан бошқа нарса кўринмай қолган йигит ортига қайтиб онасини бўғизлаб, юрагини олибди ва қизнинг ҳузурига ошиқибди. Югуриб бораётиб нохос қоқилиб, йиқилиб тушибди. Шунда кафтдаги она юраги тилга кириб:

— Ўғлим, ёмон йиқилмадингми! Бирор еринг лат емадими?! — деган экан.

Онаизор. Қаранг у ўз ҳаётига зомин бўлган, вужудига тиғ урган фарзандга ҳам озор етишини истамаган. Меҳр кўрсатган. Ҳа, ёруғ дунёга келгани, илк бор тилга кирганини, тетапоя юрганини кўрганда дунёларга сиғмаган онаизорнинг жони, қонидан бунёд бўлган зурриёдига меҳри шу қадар чексиз, шу қадар юксак. Шундай зот ўз дилбандини қарғаши, оқ қилиши, бутунлай, ошкора юз ўгириши қанчалик оғирлигини энди бироз бўлсада тўлароқ англагандирсиз! Бундай қарғишга лойиқ, ўз онасининг беҳад оҳу нолаларига сабабкор фарзанд қанчалик жирканч тубанликка юз тутиши, оғир исноднга қолиши, икки дунёси куйишини энди анча кенгроқ тасаввур этгандирсиз!

Ҳукмронлик, мансаб гирдобига тушган бу кимса ўз киндик қони тўкилган заминни топтади, она-Ватанининг юзига оёқ босди, халқининг қонини тўкди, бегуноҳ одамларнинг умрига зомин бўлди. Айтинг-чи, бундай кимсани ўғлим дейишга қайси онанинг тили боради? Қайси она бундай тубан зурриёдини лаънатламайди!

Она қарғиши! Болалигимда бир кишини билардим. Ҳали ҳеч кимда енгил машина йўқ, унда бор эди. Беҳад кўп мол-дунё орттирганди. Ҳовли-жойини айтмайсизми! Атрофдаги одамларни менсимас, кибр-ҳаво билан юрар, ўзини ҳаммадан доно ва ақлли санарди. Отаси урушда ҳалок бўлган, бева она чор-ночор кун кечираётган кенжа укасининг қарамоғида яшарди. Айтишларича, босар-тусарини унутган маънавий сўқир ака на ука-сингиллари, на онасининг ҳолидан хабар олмас, мабодо онаси гапиргудай, инсофга чақиргудай, мурувват сўрагудай бўлса жеркиб, қайтариб ташлар, ўкситаркан.

Munosabat

(Давоми 3-бетда)

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI

Танишинг: Олий Мажлис депутатлигига номзодлар

ИЛМНИ ҚАДРЛАГАН ИНСОН

Мавлуда Исматова 1943 йилда Тошкент шаҳрида туғилган. 1961 йилда Педагогика билим юртини тамомлаб, мактабда бошланғич синфларга дарс бера бошлаган. 1968 йили Педагогика институтини она тили ва адабиёт фани мутахассислиги бўйича битирган. 1983 йилдан буён Тошкент шаҳар Юнусобод туманидаги 273-мактаб-лицейда директорлик лавозимида самарали ишлаб келмоқда.

Уч нафар фарзандни тарбиялаб ўстирган. Ўн нафар набиранинг севимли бувижониси.

Президентимизнинг 1999 йил 25 августдаги Фармонига биноан Мавлуда Исматовага давлат ва халқ олдидаги ғоят катта хизматлари, мамлакат ижтимоий-сиёсий ҳаётидаги фаол иштироки ҳамда миллий истиқлол ғояларини амалга оширишга қўшган салмоқли ҳиссаси ва қаҳрамонона меҳнатлари учун «Ўзбекистон Қаҳрамони» унвони берилган ва Олий Нишон — «Олтин Юлдуз» нишони билан тақдирланган.

Шаҳарда меҳнат фаолиятини оддий муаллимликдан бошлаган, ўқиб, изланиб, ҳалол ишлаётган Мавлуда Исматова илмни қадрлаб ва бошқаларни ҳам илмни эъзозлашга ундаб, катта обрў қозонмоқда. Қарангки, бу йил уни оддий халқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутатлигига номзод этиб кўрсатишди. Мамлакат Парламенти депутатлигига унинг номзоди 3-Акмал Икромов сайлов округидан Ўзбекистон Фидокорлар миллий-демократик партияси томонидан қўйилган.

Айтиш жоизки, ёшлигидан ўқитувчилик касбини орзу қилган Мавлуда Исматова бошланғич синф ҳамда она тили ва адабиёт фани мутахассиси бўлгани боисми, ўғил-қизларни жон-дилидан севади. Болаларга қаттиқ гапирмасликнинг тарафдори. Мабодо, қаттиққўллик ҳақида сўз очсангиз, «Ёшларни яхши гап, хушмуомалалик билан ҳам тарбиялаш мумкин», деб эътироз билдиради. Ўзи раҳбарлик қилаётган мактаб битирувчиларининг 75-85 фоизи ҳар йили турли ўқув даргоҳларига ўқишга кираётганини айтади. Дарҳақиқат, М.Исматова таълим-тарбия берган собиқ ўқувчиларнинг икки нафари фан доктори, 31 нафари фан номзоди, 500 нафари эса педагог ва шифокорлардир.

Очиғи, мактаб биноси 1176 ўқувчига мўлжалланган бўлса-да, айни кунда 30 та синф хонасида 1555 нафар ўғил-қиз таълим-тарбия олишмоқда. Физика, кимё, биология фанлари бўйича амалий машғулот лабораторияси замонавий кўргазмалар асосида ишлаб турибди. 4 та ЭҲМ ва информатика ўқув хонасида замонавий компьютерлар ҳам мавжуд. Мактабдаги 10-,11-синфларда методбирлашма эмас, фан кафедралари ташкил этилган. Уларни олий ўқув юртлари ўқитувчилари бошқариб боришади. Мактабда 101 ўқитувчининг 17 нафари олий ўқув юртларидан таклиф қилинган профессор-ўқитувчилардир. Бундан ташқари мактабда инглиз ва рус тилини ўргатиш учун лингофон синфлари фаолият кўрсатмоқда.

Тўрт йилдан буён Сирдарё, Жиззах ва Тошкент вилоятидан малака ошириш учун келган мактаб директорлари амалий машғулотларни айнан шу 273-мактабда ўтказиб, директор фаолияти билан яқиндан танишмоқдалар.

- Мактаб раҳбари билимдон, раҳбарлик одобини пухта билувчи, пок, ҳалол, инсонпарвар, ишбилармон бўлса, ҳамма вақт ҳам унинг иши унумли бўлади, - дейди М.Исматова биз билан суҳбатда.

Ўзбекистон Қаҳрамони Мавлуда опа Исматова Ўзбекистон Фидокорлар миллий-демократик партияси ифтихори, халқимизнинг севимли ўқитувчисидир. Мазкур партия сайловолди платформасига назар ташласангиз, партия аъзоларининг Қонун устуворлигини таъминлаш, хусусий мулк дахлсизлигини таъминлаш ва мулкка эгалик туйғусини мустаҳкамлаш, янги иш ўринларини яратиш ва фаровон ҳаёт учун курашиш, эркин фикрловчи, комил ва фидоий инсон маънавиятини тарбиялаш борасида пухта сиёсат олиб боришга шайланишганига гувоҳ бўласиз.

— Миллий мафкура ва миллий маънавиятимизни бола онгига сингдириб бориш бизнинг асосий вазифамиздир, — деди Мавлуда Исматова ўз сайловолди дастури ҳақида гапириб. - Чунки маънавиятли инсондан жамият фақат фойда кўради.

Мавлуда Исматованинг сайловолди дастуридан:

— миллий анъаналаримизни, урф-одатларимизни эъзозлашни ўқувчилар онгига сингдириш;

— ўқувчиларни жуда ёшлигидан илмий изланишга йўналтириш, шу билан бирга уларни ҳар хил касбга йўналтириб бориш;

— мустақиллик тушунчаси, мустақиллик учун курашганлар тарихини тарғиб қилиш;

— ўқувчиларнинг бўш вақтларини тўғри ташкил қилишга эътиборни кучайтириш;

— маънавий тарбия масаласига алоҳида эътибор қаратиш;

— фидоий ўқитувчиларнинг меҳнати тақдирланишига эришиш;

- маънавий жиҳатдан баркамол, жисмонан етук ёшларни етиштириш;

— мафкуравий тарбияга эътиборни кучайтириш;

— мактабнинг моддий-техник базасини ривожлантиришга асосий эътиборни қаратиш каби 25 дан ортиқ масалалар ўрин олган.

Ҳ.АБДУЛЛАЕВ,
Қ.МАТҚУРБОНОВ

ОИЛАПАРВАР АЁЛ

Мана, икки йилдирки, «Оила ва жамият» газетаси идорасига шаҳдам кириб бораверaман. Чунки бу ерда аёлни тушунадиган, оила нималигини биладиган, энг муҳими кўзингизга қараб, кўнглингизни кўра оладиган ҳамкасбим Дилбар Саидова бош муҳаррир бўлиб ишлаяпти. Дилбар билан «Саодат» журналида бирга ижод этган пайтларимиз ширин хотира бўлиб қолди.

Бу ерга қачон келсам, Дилбар бутун вужуди билан рўбарўсидаги аёл дардини тинглаётган, ё таҳририятга ёғилиб келган хатларга кўмилиб ўтирган, ё газетанинг навбатдаги сони шакли-шамойилини, мазмунини яратиш борасида жамоа билан қизғин баҳслашаётган бўлади.

— Дилбар, — дейман у билан ҳол-аҳвол сўрашгач, — сизларни ишдан қўймай, деб атай туш пайтида келдимки, бир пиёла чойни бирга ичиб, дийдорлашайлик. Устоз Зулфия опа сизнинг, ҳаммамизнинг мана шундай ишчанлигимизни севар эдилар. Фидойиликка ўргатган эдилар. «Саодат»га қаламимиз маъқул бўлгандан кейингина ўзимизни таклиф қилган эдилар. Сизда устоз хислатларини кўриб, қувонаман. Сиз шу қисқа вақт ичида «Оила ва жамият»га ҳаммамизни, ҳатто вилоятлардаги қаламкаш опа-сингилларимизни жалб эта олдингиз. Қарангки, энди ўша аёллар, қизлар ҳам «Оила ва жамият»га юрак сирларини ёзишга киришдилар...

— Нимасини айтасиз, Санъат опа, — Дилбар даста-даста хатлар ва газетага тайёрланган ёзувлари лиқ тўла саҳифаларни хиёл четга суриб, чой дамлади ва гапида давом этди. — Устоз Зулфия опамиз мактаби ҳар қадамда кўзимизга тўтиё. Инсонни сўзинг билан ўзгартира олсанг, яшашига, ишлашига , унинг кўпроқ ижод қилишига даъват эта олсанг бу бахт-ку.

— Яшанг! Устоз руҳини шод этишдан ортиқроқ савоб йўқ. Ҳа, газетхон сифатида мен ҳам тан оламанки, «Оила ва жамият» тубдан ўзгариб кетди. Юракка жиз этиб тегадиган қатор мавзулар, рукнлар пайдо бўлди. Одамлар бировга айтолмаган дардини газетага ёзадиган ва шу орқали ўзига тўғри йўл излайдиган бўлишди. Эҳ-ҳе, икки йил ичида юзлаб қизлар, аёлларнинг мактубларини эълон қилдингиз. Ва уларга фақат таҳририят ходимларигина эмас, барча газетхонлар, кўпни кўрган кайвонилар газета орқали фикр айтиб панд-насиҳат, далда беришга, хатоларини тўғрилашга кўмаклашяптилар. Бу ҳол оддий гап эмас, бу – оилаларни мустаҳкамлашга, жамиятни ривожлантиришга, инсон тарбиясига қўшилаётган жуда муносиб ҳиссадир.

— Раҳмат, Санъат опа! Ўзингиз айтгандек, халқимизнинг ўзи донишманд, жуда яхши устоз-мураббий экан. Шунинг учун ҳам мен одамларга яқин бўлишга ҳаракат қиламан. Газета халқнинг минбари бўлиб қолсин, дейман. Майли, яхшими ёмонми, ҳамма қурби етганча ўз сўзини айтсин. Халқнинг ўзи ҳакам. Тўғрисини ҳам, нотўғрисини ҳам юзига айтади. Қўлидан келса ёрдамга шошилади. Масалан, бир куни Муҳаббат исмли аёл оилада ногирон болалари билан қийналиб қолгани, ҳаётдан умидини уза бошлагани ҳақида ҳасрат қилиб келди. Кейинроқ мухбир қизимизни юбордик. У ёзиб келган мақоласи орқали маҳалла фаолларининг ва ташкилотларнинг беминнат ёрдамини уюштиришга, аёлнинг ҳаёти изга тушиб кетишига, ишга қайтишига кўмаклашди. Яқинда Муҳаббатхон таҳририятимизга кириб келди. Кийинишида, кўзларининг бахтиёр чақнашида ўзгариш бор. У бизга миннатдорчилик билдириб, мактуб қолдирди. Биз унинг ушбу мактубини ҳам эълон қилдик. Бундай воқеалар жудаям кўп.

— Эҳ-ҳе, Дилбар, сиз қанча одамлар дардига шерик бўлдингиз. Иссиқда-совуқда юриб, қанча ижодий йўл босдингиз. Мана энди сиз катта бир газетага раҳбарсиз. Ҳар куни идорада бўлишингиз, мажлисларга боришингиз ҳар ҳафта саккиз саҳифали газета чиқаришингиз шарт. Ҳафталар эса кўз очиб юмгунча ўтаверади. Бир ёқда қоғоз ташвиши, ҳар бири ҳар хил феълга эга жамоага бош бўлиш, уй-хаёли, оилангиз... дегандай. Яна ҳеч нолиганингизни эшитмайман. Баланд руҳ, мустаҳкам ирода, қандайдир эҳтирос ва иштиёқ билан ишлаяпсиз?!

— Менимча ҳар бир йигит ёки қиз ўқиб ҳаётни бироз тушуниб, албатта биронта касб-ҳунарнинг этагидан тутгандан кейингина турмуш қуриши керак. Ва у бир умр оиласининг ҳам, касб-корининг ҳам қадрини баланд кўтариб яшаса, худди эртакларда айтилганидек, муроди мақсадига етади, озми-кўпми обрў-эътибор ҳам топади. Онамнинг ўз касбини қадрлашига, ҳар куни, ҳар соатда ўзида куч-ирода топа билишига ҳавасим келарди. Шукрлар бўлсинким, мен дунёга келиб, ҳаммавақт яхши устозларга рўбарў бўлдим.

Аввало, ўта маърифатли бўлган бувим, кейин эса онам! Мактабда эса олим ва ёзувчи бўлган ўқитувчим Ёқубжон Яквалхўжаев, кейин уста матбуотчи Нуриддин Шукуров, Малик Наврўзов ва Зулфия опа! Улар менинг қўлимдан тутган, йўлимни ёритган катта устозлардир. Шуларнинг руҳий мадади, қалбимга ёзилиб қолган ўгитлари, меҳр-оқибати, ишга, сўзга муносабати, чарчамаслик менга ҳамиша куч-қувват ато этади.

— Куни кеча газетада Ўзбекистон Олий мажлиси депутатлигига Тошкент шаҳар 1-Саноат сайлов округидан номзодингиз кўрсатилганини ўқиб қолдим. Сайловчилар билан учрашувлар ўтказаётган бўлсангиз керак. Сайловолди дастурингизда қандай ният-мақсадларни кўзлагансиз?

— Матбуотда ишлаб, ёзув-чизув қила бошлабманки, мени доимо оила, аёл-она муаммолари ўйлатади, қўлимга қалам тутқазган ҳам айни ана шу масала. Менинг дастуримда ҳам бу масала бош ўринда туради. Ватан ичра Ватан – оила бахт-саодати йўлида меҳнату заҳмат чекишни олий мақсадим деб биламан.

— Дилбар, бир эмас, уч ўғлингизни билимли, касб-ҳунарли қилишдек ва келажакда уларнинг уччови уч оилага бош бўлишларига тайёрлашдек улуғ бурчингиз, оналик вазифангиз бор. Турмуш ўртоғингиз Очилбекнинг дилбар рафиқаси эканингиз ҳам янада катта масъулият...

— Ҳа, бир мен эмас, республикамиздаги барча аёллар оилани энг азиз саждагоҳ деб улуғлаши, унга гўзаллик, бахт, барака, чинакам меҳр-муҳаббат ато этиши керак. Мазали таомларим, уйни ораста тутишим ўғилларим ва дадасининг кайфиятини чоғ қилади. Вақти келса улар ҳам менга ёрдам беришади. Кейин эса идорадан олиб келганим газетхонларнинг даста-даста хатларини ўқийман. Озгина таҳрир, озгина жозиба бериб, бу хатларни тўлалигича босмага тайёрлайман. Қарабсиз-ки, хатлар ёғилиб келади. Демак, газетамизни ўқишаяпти, деб севинаман.

Санъат МАҲМУДОВА

«МЕНИ ТАНЛОВ КАШФ ЭТДИ»

Киши икки масалада адашмаслиги зарур. Биринчи — касб танлашда, иккинчиси — ёр танлашда. Бу гап серқирра ҳаётнинг долғали чорраҳаларига солиштирилса ўта нисбий. Аммо мағзида улуғ бир ҳикмат бор. Айнан йигитлик айвонида бу ҳикматга амал қилинса саодат калити топилган бўлади.

1976 йил эди. Адҳамжон Тўрақўрғондаги 9-ўрта мактабнинг 8-синфини тамомлаб, 8-касб-ҳунар лицейига ҳужжат топширди.

Билим юртида ҳеч иккиланмай, астойдил ўқиди. Гуруҳ раҳбаридан тортиб, билимгоҳ директоригача уни яхши танир, ҳурмат қилар, кўпинча унга ишонч билдиришарди. Атрофдагилар эътиборидан рағбат топган Адҳамжон ўзига талабчанликни яна ҳам ошириб борди.

Уч йиллик таҳсилдан сўнг «Қишлоқ қурилиши устаси» гувоҳномаси билан тумандаги 2-ўрта мактабга иш сўраб борди. Ёш йигитнинг орзу-режаларини қўллаб-қувватлашди, қолаверса, мактабда меҳнат таълим ўқитувчиси йўқ ҳисоби эди. Бир йил меҳнат таълимидан дарс берган йигитнинг ўзига нисбатан ишончи ортди. 1980 йили Чуст педагогика билим юртига ҳужжат топширди. Ишдан ажралмаган ҳолда ҳам бемалол ўқиб, касб сирларини эгаллаш мумкин. Адҳамжон энди Наманган давлат педагогика олийгоҳига йўл олди. Олийгоҳнинг умумий техника факультетида ҳам муваффақиятли ўқиди. Назарий билим ва амалий иш жараёнларида илмий бўлим мудири вазифасигача уддалаш маҳорати ўз-ўзидан шаклланмайди. Касбга меҳр уни янги-янги изланишларга чорлади.

1994 йилнинг кеч кузида мактабда «Ўқитувчи-94» кўрик-танлови ўтказилди. Меҳнат таълими ўқитувчиси Адҳамжон Каримов ҳамкасблари ўртасида биринчи ўринни олиб, ишонч қозонди. Танловнинг туман, вилоят босқичларида ҳам унга мутлақ ғолиблик насиб қилди. У танловга тайёргарлик жараёнида ўқувчиларнинг дарсда тайёрлаган буюмларини текшириш ва электрон баҳолаш аппарати «Т ва Б-4» ни кашф этди. Бу электрон аппарат кўрик-танловнинг республика босқичида Республика таълим маркази томонидан юқори баҳоланди. Фахрли ўрин соҳибига «Ўзбекистон Халқ таълими аълочиси» унвони берилди.

— Мени танлов кашф этди, десам янглишмайман, — дейди Адҳамжон Каримов.

Дарҳақиқат, танловдан кейин кўп ўтмай тумандаги 1-ўрта мактабга директор этиб тайинланди. Ўтган йиллар унинг ташкилотчилик қобилиятини янада чархлади.

Юздан зиёд ўқитувчи, тарбиячи меҳнат қилаётган А. Каримов раҳбарлигидаги мактабда 1800 нафар ўқувчи таҳсил олмоқда. Директорнинг изланишлари, туман раҳбарларининг кўмаги натижасида мактабга компьютер, ўқув технологиялари келтирилган. Математика, инглиз ва немис тиллари чуқурлаштириб ўқитилмоқда. Ўтган ўқув йилида олийгоҳларга қабул қилинган мактаб ўқувчиларининг 19 нафари энг юқори балл тўплашгани ҳам мактаб жамоасининг ютуғи.

Ота-оналар талаби билан 2 та болалар боғчасида гимназия синфлари очилди. Асосан олий ва биринчи тоифали муаллимлар ишлайдиган жамоа раҳбардан ёлчигани кўп таъкидланади.

А. Каримов таълим пойдевори – бошланғич синфларда ўқитиш ишларини тубдан яхшилашга катта эътибор қаратиб келмоқда. Сентябрдан ўқишга келадиган ўғил-қизлар июнь ойидан бошлаб тўла тайёрлов машғулотларига жалб этилади. Сентябрда илк бор партага ўтирган болалар ёзиш ва ўқишни, кичик сонлар ҳисобини билиб олишган бўлишади.

Бугунга келиб 1-ўрта мактаб банкда ўз ҳисоб рақамига эга бўлган, тадбиркорлик фаолиятини изга солган аҳил жамоага айланди. Тегирмон, жувоз, арчма цехлари ишлаб турибди. 2 гектар ердан олинган 10 тонна макка дони ҳам мактабга даромад.

Мактабнинг ҳомий ташкилоти машҳур гугурт фабрикаси — «Шамс-ЛТД» янги ўқув йили олдидан 500 минг сўмлик таъмир ишларини бажариб берди. Бу ишларнинг барида, албатта, мактаб директорининг ташаббускорлиги, ташкилотчилик қобилияти, ғайрат-шижоати турибди.

Бахт оиладан бошланади, дейдилар. Оддий деҳқон оиласида туғилиб вояга етган Адҳамжон Каримов камолот ёшида, оилали, 5 нафар фарзанди бор.

Шунинг учун ҳам Ўзбекистон ХДП 85-Тўрақўрғон сайлов округидан Олий Мажлис депутатлигига Адҳамжон Каримов номзодини кўрсатганида округ сайловчилари қўллаб-қувватлашди. Энди у раҳбарлик қилаётган масканнинг ишончли мактаб деган таърифига депутатнинг мактаби деган ифтихор қўшилса ажабмас. Буни сайлов куни олинадиган овозлар ҳал этади. Биз эса А. Каримовнинг Олий мажлис депутатлигига муносиб номзодлигини таъкидлаш билан бирга унга муваффақият тилаймиз.

Маҳмуджон ПАРПИЕВ

Ogohlikka da'vat

ЭНГ УЛУҒ БОЙЛИК — МАЪРИФАТ, ЭНГ АЧЧИҚ ОҒУ — ЖАҲОЛАТ

Учинчи мақола

Ислом динининг асоси бўлмиш муқаддас Қуръони каримни Аллоҳ таоло қандай нозил қилган бўлса, шу кунгача ҳатто битта ҳарфи ҳам ўзгармай сақланиб келмоқда. Шундай экан, унга қарши курашганлар ҳам, ундан ўзининг жирканч мақсадлари йўлида фойдаланмоқчи бўлганлар ҳам янглишурлар. Уламолар Аллоҳнинг каломи бўлган бу китобни йўқ қилишга ёки ундаги йўриғларни ўзгартиришга бандаси ожиз дея сабоқ берар эканлар, Қуръоннинг «Ҳижр» сурасидаги ушбу оятни келтирадилар: «Биз «Қуръон»ни туширдик ва уни ўзимиз муҳофаза қиламиз».

Мудҳиш тузумнинг энг катта хатоси шунда эдики, бу муқаддас китобни инкор қилишга, уни йўқ қилишга, инсонлар қалбидан ўчириб ташлашга ҳаракат қилган эди. Хўш, бугун ўз мустақиллигини қўлга киритган Ўзбекистонда ислом динига муносабат қандай?

Конституцияга кўра, Ўзбекистон дунёвий давлат, мамлакатимизда дин давлатдан ажратилган. Барча ташкилотлар қатори диний ташкилотлар фаолияти ҳам Ўзбекистон Республикаси қонунлари асосида ташкил этилади. Аммо дин гарчи Давлатдан ажратилган бўлса-да, жамиятимизнинг ажралмас бир қисмидир. Шу боис ҳам Президентимиз таъкидлаганидек: «... туғилганда қулоғимизга азон айтилади, оила курганимизда шаръий никоҳ ўқитилади, дунёдан кўз юмганимизда жаноза ўқилади, диний қадриятлар, исломий тушунчалар ҳаётимизга шу қадар сингиб кетган-ки, уларсиз биз ўзлигимизни йўқотамиз».

Мустақиллик туфайли ўз эркимизга, миллий қадриятларимизга, динимизга эга бўлдик.

Истиқлолнинг дастлабки йилларидан бошлаб қатор масжидлар — мадрасалар очила бошлади. Рўза ва Қурбон ҳайит кунлари байрам сифатида дам олиш куни деб эълон қилинди. Юзлаб номда, миллионлаб нусхада диний адабиётлар, ҳикматлар мажмуаси бўлган китоблар чоп этила бошлади. Мамлакатимиз аҳли «Ислом нури», «Ўзбекистон мусулмонлари» номли журналларга эга бўлдилар. Ўзбекистон телевидениеси ва радиосида «Ҳидоят сари», «Сарвари олам» каби ўнлаб кўрсатув ва эшиттиришлар ташкил этилди. Бадиий ва ҳужжатли фильмлар ишланди. Бу эзгу ва хайрли ишларнинг барчасини халқимиз кўзи билан кўриб, қалби билан тасдиқлаб турибди. Бугунги кунда мамлакатимизда 1550 та масжид, 10 та мадраса фаолият кўрсатмоқда. Юртбошимизнинг эътибори, давлатимизнинг бевосита ёрдами туфайли ҳар йили 4000 га яқин ватандошларимиз ҳаж зиёратларига бориб келишмоқда.

Ваҳоланки, мудҳиш тузум даврида минг бир чиғириқлардан ўтиб бор-йўғи 4-5 киши шундай шарафга муяссар бўларди.

Минг йиллар давомида ислом дунёсида эъзозланиб келинаётган юртдошларимиз руҳи-покига ҳурмат бажо айлаш мақсадида давлатимиз томонидан улуғ ишлар амалга оширилди. 1993 йили Баҳовуддин Нақшбандийнинг 675 йиллиги муносабати билан Бухоро вилоятидаги Баҳовуддин Нақшбандий масжид-мажмуаси давлат томонидан қайта таъмирланиб, Ўзбекистон мусулмонлари ихтиёрига топширилди. 1994 йили Хўжа Аҳрор Валийнинг 590 йиллиги, 1995 йили Аз-Замахшарийнинг 920 йиллиги, Нажмиддин Кубронинг 850 йиллиги, 1998 йилда эса Имом ал-Бухорийнинг 1225 йиллиги, Ал-Фарғонийнинг 1220 йиллиги халқаро миқёсда кенг нишонланди. 1996 йилда Президент ташаббуси, Вазирлар Маҳкамасининг фармойишига биноан Бухородаги Нодир исломий меъморий-мажмуа «Масжиди Калон» Давлат томонидан таъмирланиб, Ўзбекистон мусулмонлари идораси тасарруфига ўтказилди. Ал-Бухорий мажмуасининг қурилиб битказилиши эса нафақат мамлакатимиз, балки бутун дунё мусулмонлари учун чинакам байрамга айланди.

Аслида биз бу олимларга ҳурмат кўрсатиш орқали ўз меросимизни ўрганиш билан озодлигимизни, миллатимизни, маданиятимизни, маънавиятимизни улуғламоқдамиз. Негаки, бу меросларсиз биз бугун миллатимизнинг на ўтмишини, на келажагини тасаввур қила оламиз. Зеро, юртимиздаги тинчлик, ободлик, орзу-мақсадларимизнинг ушалиши ҳам Аллоҳнинг марҳамати биландир. Аллоҳ қалбимизда, юрагимизда.

Биз бугун нафақат озодлигимизни, балки динимиз софлиги, мазҳабимиз тўғрилигини ҳам ҳимоя қиляпмиз. Боболаримиз мана шу йўлда юксак даражаларга эришган экан, нега биз бу йўлни танламайлик. Тарихимизда ўтган қайси бир бобомизнинг асарига, ҳаёт йўлига назар солмайлик, уларнинг диний билимлар билан дунёвий билимларни бирдай ўрганганлигини, ривожлантирганини кўрамиз. Бугунги кунда собиқ тузум давридаги диндорларга, мусумонларга бўлган зуғумларни эслар эканмиз, Аллоҳга беҳисоб шукроналар айтамиз. Ахир, Ҳайит намозига келган мусулмонларни махсус идора ходимлари кучи билан ҳайдашлар, рўзадорларга мажбурлаб сув ичиришлар, Ҳайит куни бобоси қабрини зиёрат қилгани борган ўқувчини, никоҳдан ўтган ёшларни жазолашлар, кечагидай эсимизда турибди-ку!

Бугунчи, ҳар Ҳайит байрамлари арафасида Президентимиз номига келаётган Америка, Европа, Шарқ мамлакатлари раҳбарлари, мусулмонлари йўллаган қутловларни ўқир, эшитар эканмиз, бу кунларга ета олмаган аждодларимиз, минг бир ҳадик ила яширин таровеҳ намозларини ўқиган боболаримиз, ёстиғи жилдига «Устози аввал», «Муаллими соний», «Ҳафтияк»ни беркитиб, аҳён-аҳёнда бизга ўқишни ўргатган момоларимиз ёдимизга тушади.

Узоққа бормайлик, ахир яқин-яқингача улуғ алломаларимизга «Диний мистик адабиёт вакиллари» дея қарашлар мавжуд эди-ку! Уларнинг нафақат қабрларини зиёрат қилиш, ҳатто китобларини ўқиган кишилар ҳам жавобгарликка тортиларди-ку! Биргина мисол: 1989 йилда — истиқлолимиздан икки йил аввал чоп этилган «Ислом» (справочник) номли китобда улуғ бобомиз Аҳмад Яссавий ҳақида шундай маълумот берилади: «Яссавий ва унинг тарафдорлари халқ оммасини ўз томонига қаратишга уриниб, ўша даврдаги золимларни, амалдорларни, порахўрларни, шайхларни танқид қилганлар. Яссавий мероси диний-мистик адабиётнинг намунаси сифатида реакцион рол ўйнади». Ва ёки улуғ шоиримиз Алишер Навоий асарларининг «боши қирқилиб» китобдаги Аллоҳга ҳамду сано ва салавотлар билан битилган байтларнинг эълон қилинмаслигидан кўзланган мақсад нима эди? Наҳотки Алишер Навоийнинг «Муножот», «Арбаъин» («Қирқ ҳадис») деб атаб келинган китобидаги:

Мўмин эрмасдур улки,
иймондин
Рўзғорида юз
сафо кўргай.
Токи, ўз қардошиға
раво кўрмас -
Неким, ўз нафсиға
раво кўргай.

Ёки:

Оналарнинг оёғи
остидадир,
Равзайи жаннату
жинон боғи,
Равза боғи висолин
истар эсанг,
Бўл Анонинг оёғи
тупроғи.

каби шеърий ҳадислари ҳам «реакцион рол» ўйнаши мумкин бўлса?

Хўш бугун-чи, бугун биз эмин-эркинлик билан нафақат қадри топталиб, ёмон отлиғ қилинган аждодларимиз пок номини улуғлаб, балки уларнинг маънавий меросига таяниб ўзлигимизга қайтмоқдамиз. Юртбошимиз таъбирлари билан айтганда, биз бугун: «фарзандларимизни дунёвий билимлар билан бир қаторда Имом Бухорий тўплаган ҳадислар, Нақшбандий таълимоти, Термизий ўгитлари, Яссавий ҳикматлари асосида тарбия қилмоқдамиз».

Бу фикрларнинг яна бир ёрқин ифодаси, тасдиғи сифатида шуни ҳам мамнуният билан таъкидлаб ўтмоқчимизки, бу йил Президентимиз Фармони билан Тошкентда Ислом Университети ташкил этилди. Диёримиздан етишиб чиққан буюк алломаларнинг илмий ғоялари, асарларини чуқур ўрганиш, таҳлил этиш ва замонавий руҳда ривожлантириш, ислом дини тарихи, фалсафаси, жамият ҳаёти ва ривожидаги ўрни билан боғлиқ масалаларни ҳамда дунёвий фанларни чуқур ўзлаштирган, давлат ва жамоат ташкилотлари, диний муассасалар олдидаги назарий ва амалий вазифаларни ҳал этишга қодир юқори малакали мутахассислар тайёрлаш Тошкент Ислом Университетининг асосий вазифаси этиб белгиланди.

Биз сохта ақидалар, қирғин, қон тўкишларга берилиб халқимизни хонавайрон қилиб, тараққиётдан ортда қолдирувчи ибтидоий йўлни — тузумни эмас, балки тинчлик, бунёдкорлик билан яшаш йўлини танладик. Биз учун бу йўлда қонун давлат таянчи, жамият ривожи, тинчлиги гарови бўлса, илм-фан, маърифат эса янги-янги имкониятларни очиб берувчи калитдир. Шу боис ҳам юртбошимиз «Куч — билим ва тафаккурда» деган олий мақсадга бошловчи шиорни ўртага ташладилар. Жаҳолат эса куч эмас, жаҳолат — илмсизликдир.

Минҳожиддин МИРЗО

ХАЛҚИМ - БАХТИМ

Азал-азалдан халқимизнинг устоз-муаллимларга нисбатан ишончлари бир олам.

Бутун юртимиз бўйлаб Олий Мажлис ва маҳаллий кенгашларга сайловлар ўтказишдек қувончли ташвишлар авж олган айни бахтиёр кунларимизда ҳам халқимиз ўз устоз-муаллимларига яна бир бор юксак ишонч билдирмоқдалар. Улар муносиб муаллимларни депутатликка сайлаш учун эл-юрт орасида кенг тарғиботу ташвиқот ишларини олиб бормоқдалар.

Эл назари тушган ана шундай фидоий муаллимларнинг бири Сурхондарё вилояти Ангор туманидаги Низомий номидаги 24-ўрта мактабнинг ўзбек тили ва адабиёти фани муаллими Йўлдош Худойназаровдир.

— Номзодим Сурхондарё вилояти кенгашидан Олий Мажлис депутатлигига қўйилганлигини эшитиб ўзимда йўқ қувондим, - дейди биз билан бўлган суҳбатда Йўлдош домла Худойназаров, - тўғриси, менинг номзодим кўрсатилган 137-Ангор сайлов округидан 7 нафар муносиб номзод билан курашиш ҳам шарафли иш. Бундан биз фахрланишимиз керак. Демак, юртимизда эркин ва демократик тамойилларга асосланган сайловлар ўтказилаяпти...

Биз эл севган муаллим Йўлдош ака Худойназаров билан атрофлича суҳбатлашдик. У кишининг орзу-ниятлари билан, шахсий дастур ва режалари билан танишдик.

Сиз нима дейсиз билмадиму, менимча муаллимлар ҳаётда ҳар доим ўзларининг болаларча беғуборлиги-ю юқори даражадаги камтарона одоби билан бошқалардан ажралиб туришади.

Йўлдош домла ҳам ўз шахсий дастурини камтарлик билан ифодалади: «Меҳнаткашларнинг турмуш фаровонлигини ошириб, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштиришни янада яхши йўлга қўйиш, Ўзбекистон Республикасининг «Таълим тўғрисида»ги Қонуни ва «Кадрлар тайёрлаш миллий дастури»ни амалга ошириш йўлидаги қатор таклиф ва мулоҳазалар шахсий дастуримнинг мазмунини ташкил қилади».

Халқи бахтини ўз бахти деб билган устоз муаллимнинг келгуси ишларида улкан омадлар тилаб қоламиз.

Абдували ОБИДДИН

Milliy dastur—amalda

КАДРЛАР САЛОҲИЯТИ — ЭЛ РАВНАҚИ

Сўнгги йилларда Ўзбекистон иқтисодий-ижтимоий ҳаётида рўй бераётган ижобий ўзгаришлар янги таълим тизимида муҳим ўрин олаётган ўрта махсус, касб-ҳунар таълими мутахассисларини тайёрлашга ҳам юқори талаблар қўймоқда. Бугун жойларда ташкил этилаётган янги академик лицей ҳамда касб-ҳунар коллежларининг энг замонавий ўқув биноларида жойлашуви, улардаги таълим-тарбия жараёни жаҳон стандартларига жавоб берадиган ўқув-ишлаб чиқариш асбоб-ускуналари, жиҳозлари билан давлатимиз томонидан таъминланаётганлиги сўзимизнинг ёрқин далилидир.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Геодезия, картография ва давлат кадастри Бош бошқармасига қарашли Тошкент геодезия ва картография техникуми мамлакатимизда топография-геодезия, картография ишлаб чиқариш соҳасига зарур мутахассислар тайёрлайдиган таянч ўқув маскани ҳисобланади. Ана шу таълим даргоҳи шу кунларда ўзининг шонли 70 йиллик юбилейини нишонламоқда.

ТАРИХГА БИР НАЗАР

Ўзбекистонда топография-геодезия ишлаб чиқариш соҳасининг ўрта бўғин мутахассисларини тайёрлаш мақсадида Тошкентда 1929 йил 12 октябрда Ўрта Осиё топография техникуми ўз фаолиятини бошлади. 1932 йилда техникумнинг биринчи битирувчилари 32 кишидан иборат эди. 1937 йилга қадар техникумда картограф, геодезист, гидрогеолог, геологоразведчиклар ва бурғиловчи ишчилар тайёрланган. 1937 йилдан 1994 йилгача бу ерда фақат топография-геодезия ва картография ишлаб чиқариш корхоналари учун мутахассислар тайёрланган. 1953 йилда геодезия, картография, топография мутахассисликлари бўйича сиртқи бўлим очилди. 1994 йилдан бозор иқтисодиёти муносабатларига ўтиш шароитида кадастр бўйича мутахассислар тайёрлаш зарурияти туғилди. Самарқанд, Нукус ва Марғилон шаҳарларида техникум филиаллари очилди.

Шу кунгача техникумда аэрофотогеодезия, амалий геодезия, картография, топография, фотограмметрия мутахассисликлари бўйича битирувчилар 66 марта учирма қилинди. Бу эса 7000 дан ортиқ кишини ташкил этади.

ТЕХНИКУМНИНГ БУГУНИ

Техникум ҳозирги кунда геодезия қидирув ишлари, кўчмас мулк кадастри, картография, топогеодезия ва картография ишларида ҳуқуқшунослик, тижорат йўналишлари бўйича мутахассислар тайёрлайди.

Бу ерда ўқитиш шакли икки хил бўлиб, у кундузги ва сиртқи бўлимдан иборат.

Кундузги бўлимда йигит-қизлар геодезия ва кадастр ҳамда картография ва тижорат фаолияти йўналишларида, сиртқи бўлимда эса давлат ер кадастри йўналишида мутахассисликларга эга бўлишмоқда.

Техникумда бугун кундузги бўлимда 906 ва сиртқи бўлимда 364 нафар, жами 1270 нафар ёш йигит-қизлар картография ва геодезия сирларини ўрганмоқда. Доимий изланишда бўлган, аҳил ва ташаббускор педагогик жамоага, мана 5 йилдирки, тадбиркор раҳбар, тажрибали педагог Зоир Холиқулов раҳбарлик қилмоқда. Бу ерда 5 та фан йўналиши бўйича ҳайъат ишламоқда. Геодезия ҳайъати — И.Раевская, картография ҳайъати — О.Гурова, ижтимоий-гуманитар фанлар ҳайъати — Е.Медведовская, умумтаълим фанлари ҳайъати — Н.Володина ва тиллар ҳайъати ишларига Г.Мишанина каби малакали педагоглар раислик қилишмоқда.

Бу ҳайъатлар аъзолари давлат тилида фанлар бўйича услубий тавсиялар тайёрлашмоқда. Шунингдек, улар иштирокида ЎМКҲТ янги дастуридаги классификаторга мос ҳолда геодезист, картограф, топограф, инвентаризатор (кадастр йўналиши бўйича), кичик регистратор, кўчмас мулкни рўйхатга олиш бўйича назоратчининг ёрдамчиси каби мутахассисликларнинг янги ўқув режалари ишлаб чиқилган.

Техникумда иккита лингофон хонаси, иккита дисплей синфи, геодезия ва фотограмметрия лабораторияси ишламоқда. Ўқув-услубий хоналарнинг бугунги замон талабларига мос жаҳон стандартлари даражасидаги энг юксак намунали техникалар билан таъминланганлиги, у ерда Швеция, Англия ва Дания каби давлатларда малака ошириб келган юқори малакали муҳандис-педагог кадрларнинг ишлаши техникумнинг маънавий ҳамда моддий-техник базасининг кучли эканлигидан далолат беради.

Ўқув лабораторияларида GPS - жойнинг координаталарини аниқлайдиган тизим, Set Power 1000 - электрон тахеометри, Bis-41 - юқори аниқликдаги нивелир каби замонавий асбоблар мавжуд.

Хариталарни тузиш ва таҳрир қилиш хоналари махсус гравирлаш столлари билан таъминланган бўлиб, бу ўқувчиларга бир вақтнинг ўзида хариталар тузиш ва гравирлаш имконини беради. Кўчмас мулк кадастри хонасини замонавий жиҳозлар билан таъминлаш мўлжалланмоқда. Бу борада техникум жамоасига Ўзгеодезкадастр раҳбарияти Бош бошқарма бошлиғи Абдували Абдуазизов бошчилигида яқиндан кўмаклашиб, Швеция, Германия, Франция давлатларининг соҳа мутахассислари билан яқин ҳамкорлик қилиш имкониятини яратмоқда.

Техникум кутубхонаси — пойтахтдаги энг қадимий кутубхоналардан. Бу ерда XVIII-XIX асрда нашр этилган энциклопедиялар сақланади. Ҳозирги кунда 60 минг нусхадан иборат кутубхона жамғармаси ўзбек тилида махсус йўналишдаги энг янги нашрлар билан тўлдирилаяпти. Кутубхонада ноёб экспонат — қўлёзма картаси бор. Кутубхонанинг ўқув залида ўқувчиларнинг мустақил ишлашлари, ўз билимларини оширишга оид барча шароитлар мавжуд.

Юқори курс ўқувчилари дала геодезия амалиётларини экспедиция ва корхоналарда, кадастр хизматлари ва Тошкент картография фабрикасида (директори — Сония Ибрагимова) ўтишади. Лаборатория машғулотлари ва ўқув амалиётини ўтказиш учун техникумнинг лаборатория хоналари ҳамда Тянь-Шань тоғлари этагида жойлашган махсус геодезик полигон мавжуд.

Техникумда ўқувчиларни миллий ва умуминсоний қадриятлар асосида тарбиялашга, уларда юксак маънавий фазилатларни шакллантиришга, ўз она-Ватанига, халқига содиқ инсонлар қилиб тарбиялашга катта эътибор берилаяпти. Ёшлар онгига она-Ватанга, буюк аждодларимиз меросига эҳтиром туйғуларини сингдириш мақсадида Муқимий ва Ҳамза номидаги театрларга, шаҳардаги музейларга саёҳатлар мунтазам равишда ташкил этилаяпти.

Республикамизда амалга оширилаётган ислоҳотларни тўғри тушунтириш, ўқувчиларнинг ҳуқуқий, сиёсий, иқтисодий онгини ўстириш мақсадида техникумда «Президент асарларини биласизми?» анкетаси, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Ўзбекистондаги вакили билан учрашув ўтказилди, тарбиявий соатларда Ўзбекистон Фуқаролар кодекси ўрганилмоқда.

Маълумки, мутахассисларнинг касбий тайёргарлигида амалий ўқитиш муҳим ўрин эгаллайди. Шу сабабли техникум жамоаси бу муаммога жиддий қараши ва ўз олдига қуйидаги масалаларни қўйиши бежиз эмас: техникум моддий-техник базасини такомиллаштириш, амалий ўқитишни мукаммал ўргатиш учун ҳар томонлама имконият яратиш, асбоб-ускуналар билан ишлаганда ўқувчиларда амалий кўникмаларни шакллантириш, ўқув жараёнига янги замонавий технологияларни жорий қилиш. Ўқув дастури бўйича белгиланган соатларнинг ярмидан кўпи амалий кўникмаларни эгаллаш учун ажратилган. Бу эса ўқувчиларга ўқишни тамомлагандан кейин бирданига мустақил ишлаш имконини беради.

ҲАМКОРЛИК ЙЎЛИДА

Техникумда 1998 йилнинг октябрь ойидан вилоят, туман ва шаҳар кадастр хизмати ходимларининг малакасини ошириш, уларни жаҳон тажрибаси билан таништириш мақсадида ЕСГКни тузиш ва олиб бориш давлат дастури, «Ўзбекистонда ерни рўйхатга олиш» TASIS дастури асосида Кадастр ўқув маркази ташкил этилди. Ушбу ўқув марказида тингловчиларга электрон тахеометр ва GPS - туркумидаги геодезия ўлчовларининг янги технологиялари; кадастр: ер ҳақидаги қонунлар, кўчмас мулк объектларини баҳолаш; умумий - WORD, EXCEL, ACCES ва махсус AutoKA, Lahd Regiter компьютер дастурлари бўйича уч йўналишда малака оширадилар.

—Кадастр ўқув марказининг ходимлари техникум ўқитувчиларидан, Ўзгеодезкадастр мутахассислари ва чет эл экспертларидан иборат, — дейди марказ раҳбари Л.Томилова. — Маҳаллий мутахассилар, жумладан техникум ўқитувчилари кадастрга ўқитиш методикаси ва структураси билан Швеция, Дания ва Буюк Британия университет ва коллежларида танишиб келганлар. Улар у ерда кадастрга оид ҳужжатларни юритиш, кўчмас мулк объектларига бўлган эгалик ҳуқуқларини рўйхатга олиш, янги компьютер технологияларидан фойдаланиб, рақамли режа ва карталарни тузиш тасаввурига эга бўлдилар.

Шуни таъкидлаш жоизки, 2 йилга мўлжалланган «Ўзбекистонда ерни рўйхатга олиш» TASIS лойиҳаси 1997 йил 17 декабрдан бошланиб, у Ўзгеодезкадастр ва таркибига СВИДСЕРВЕЙ (Швеция), ГАФ (Германия) ва АГРЕР (Бельгия) фирмалари кирган Европа консорциуми томонидан амалга оширилмоқда. Умумий баҳоси 1,4 миллион ЭКЮ (шу жумладан ускуна ва жиҳозлар харид қилиш учун 252000 ЭКЮ) бўлган ушбу лойиҳанинг асосий мақсади ерга ва кўчмас мулкка оид ҳуқуқларни рўйхатга олиш, Миллий тизимининг намунасини яратишда Ўзбекистон Республикаси ҳукуматига ёрдам кўрсатишдир.

ЯНГИ АСРГА ЯНГИ МАҚОМ БИЛАН

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «1999-2005 йилларда академик лицейлар ва касб-ҳунар коллежларининг моддий-техника базасини ривожлантириш ҳамда маблағ билан таъминлаш дастури» бўйича мазкур техникум 2000 йилда қурилиш йўналишидаги касб-ҳунар коллежига айлантирилади. Ана шу мақсадда бу ерда янги йилдан реконструкция ишлари бошланади.

— Бу йил 4-курс талабалари учун ўқув жараёни уч ҳафта олдин тугайди,- деди ўқув ишлари бўйича директор муовини Надежда Стройнова.- 3-курсда эса назарий машғулотлар январгача давом этади, сўнг улар геодезик полигонимизда уч ойлик ўқув ишлаб чиқариш амалиётида бўлишади. 1-2-курслар эса, одатдагидек, ўқув йили охиригача ўқишади. Ёзда, объектни топширишдан олдин техникумнинг барча ўқитувчилар ва ўқувчилар жамоаси тозалаш, жиҳозларни жойлаштириш ишларига жалб қилинади. Ўқув ва маъмурий бино ҳамда ётоқхонамиз реконструкция қилиниб, янги ўқув биносига айлантирилади. Барча аудитория ва лабораториялар янги стандартларга мос равишда жиҳозланиши кўзланмоқда. Ошхона, спорт залини янгидан қуриш кутилмоқда...

* * *

Бугун ўзининг юбилей тантаналари арафасида техникум жамоаси ҳукуматимизнинг ёш мутахассисларни етук кадр этиб тайёрлаш ва тарбиялаш сифатини кўтаришга қаратилган талабини бажариш йўлида тинмай изланаётир. Биз ҳам уларга билим даргоҳининг ана шундай шонли анъаналарини сақлаб, етук кадрлар тайёрлашдек эзгу ишларида муваффақият тилаймиз.

Нурлан УСМОНОВ,
«Маърифат» мухбири

Суратларда:
**** Тажрибали педагог Василий Доброта амалий геодезия махсус фанидан 3-курс талабаларига дарс ўтмоқда.***
**** Кадастр ўқув маркази раҳбари Любовь Томилова 4-курс талабаси Максим Одич билан жойнинг харитасини компьютер дастурига киритиш жараёнида.***
**** Ёш мутахассис Адолат Сирлиеванинг картографик чизмачилик дарси ҳамиша қизиқарли ўтади.***

Р.АЛЬБЕКОВ олган суратлар.

МАШВАРАТ

Азалий ва абадий анъаналар ватани — Шарқда жамоа доимо шахсдан устун қўйилган. Жумладан, биз — ўзбеклар ҳам бирон-бир яхши ишларга бел боғласак, олайлик, тўй қилишдан олдин яқинларимизни чорлаб, маслаҳат-машварат ўтказамиз. Бошқа эзгу амаллар ҳам кенгашилиб, бамаслаҳат таҳлил қилиниб, тадбирлар белгиланади.

Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигида ўтказилган «Ўрта махсус, касб-ҳунар таълими муассасаларида тажриба-синов ишларини ўтказиш» мавзусидаги илмий-услубий семинар шундай машваратлардан бири бўлди. Олий ва ўрта махсус таълим вазирининг биринчи ўринбосари Р. Жўраев кириш сўзи билан бошлаб берган анжуманда давлат таълим стандартлари бўлими бошлиғи О. Мусурмонов «Тажриба-синовга қўйилган ўқув-меъёрий ҳужжатлар мазмуни ва тузилмаси», ЎМКҲТРИ илмий ишлар бўйича ректор муовини М. Нишонова «Тажриба-синов ишларини ўтказишнинг илмий-методик асослари», лаборатория мудири Л. Голиш «Тажриба-синов ишларида янги педагогик технологияларнинг қўлланиши», давлат таълим стандартлари бўлими етакчи мутахассиси Қ. Қодирова «Тажриба-синов ишлари жараёнини бошқаришда ўқув муассасаси раҳбарининг роли» мавзуида маъруза қилдилар.

Семинар натижалари умумлаштирилиб, тавсиялар ишлаб чиқилди.

МУХБИРИМИЗ

ҚАРҒИШ ОЛГАН ЎҒИЛ

(Боши 1-бетда)

(Боши 1-бетда)

Бола тасаввуримизда ҳали нималигини англамасакда, катталарнинг бир-бирларига афсус билан «Фалончи онасига қўл кўтарибди, онаси уни оқ қилибди», деган гаплари қулоқларимизда қолганди. Йиллар ўтиб улғайдик. Йиллар ўтиб кўз ўнгимда ҳалиги одам ҳам орқага кетаверди. Кўзлари ожизланиб, етакка зор, етаксиз юролмайдиган бўлиб қолди. Фарзандлари улғайгач, ҳовли-жой, мол-мулк талашиб, ўзаро келишолмай қолдилар. Бу орада пул алмаштирилди-ю... Кейин машъум хабарни эшитдим: «Фалончи уйида ўлиб қолибди. Бир ўзи турар-кан-да. Болалари бир хабар олайлик, деб борсалар – шу гап. Ҳамма жой сасиб кетганмиш. Икки-уч кун ётганми, нима! Ҳар ким экканини ўради. Онасидан қарғиш олганди. Уни қарғиши урди. Ё тавба, Худонинг қудратига қаранг-а!..»

Ҳар гал бу аянчли воқеани эслаганимда, беихтиёр даҳшатга тушиб, этим жимирлаб кетади. Ҳаётда сиз ҳам онда-сонда бўлсада, бундай она кўз ёшларига сабабчи бўлган, уни ранжитган, она қарғишини олган фарзандларни учратгансиз, эшитгансиз. Уларнинг аянчли қисматини кўргансиз! Ҳақнинг муқаррарлиги, дунёда ҳар бир ишнинг сарҳисоби борлигига қайта-қайта иймон келтиргансиз. Бундай номуносиб фарзандларнинг қай бири барака топиб, яхши кун кечирган! Қай бирининг косаси оқарган! Қай бири ёруғ оламдан азоб-уқубатсиз, рози-ризолик билан, хотиржам кўз юмган! Шубҳасиз, она оқ қилган фарзанд охир-оқибат дўзах азобида, одамларнинг-да надомат-таъналарига учраб ўтган. Муқаддас ҳадисларда «Аввал онангни, яна онангни, яна онангни, кейин отангни рози қил», деган даъват бежизга битилмаган. Бу илоҳий битикларнинг таг-заминида онани рози қилиш, меҳри, бошқаларга елкадошлиги, савобли ишлари билан бу зот рози-ризолиги, дуосини олиш, иззат-икромини ўрнига қўйиш, ҳеч қачон ўкситмаслик чинакам фарзанд учун ҳам қарз, ҳам фарзлиги кундай равшан акс этиб турибди. Волидаи муҳтарамаси олдидаги оддий зурриёдлик бурчини англамаган, аксинча, бу улуғ зотни афсус-надомат ўтида куйдирган, қарғишини олган кимсадан эл-улус, она-юрт қандай манфаат, яхшилик ва неклик кўриши мумкин?!

Тоҳир Йўлдошев бошида турган ва унинг атрофидагилар қўл ураётган хунрезликлар, унинг жирканч қилмиши туфайли оқаётган кўз ёшлар, юракларда қолган жароҳатлар кўламини ўлчаб бўладими! Уни нафақат танасига жон бахш этган, сийнасини тутган, бағрига босиб улғайтирган, бошида аллалар айтган онаси, балки унинг қилмиши туфайли бошларига мусибат тушган, жигарғўшаларидан айрилган ўнлаб, юзлаб оналар, рўзғори барбод бўлган аёллар, мурғак қалбларига етимлик муҳрини босган, бошлари эгик норасида гўдаклар қарғамоқда. Уни, у бошида турган кимсаларни албатта қарғиш уради. Бу — қочиб қутулишнинг ҳам, инкор этишнинг ҳам имкони йўқ қатъий ва ягона ҳаёт ҳақиқатидир!

Жаҳонгир ИСМОИЛОВ
Бухоро вилояти

ГУЛЧЕҲРАНИНГ СИНФИ ҒОЛИБ

Tadbir

Ўзбекистон Республикасининг «Таълим тўғрисида»ги Қонуни ва «Кадрлар тайёрлаш миллий дастури»ни амалга ошириш йўлида тинимсиз изланаётган яккабоғлик таълим усталари яқинда яна бир танловни ниҳоясига етказдилар. Яккабоғ тумани халқ таълими бўлими услубиёт хонасининг ташаббуси билан туман мактаблари миқёсида ўтказилган бу танлов «Яккабоғнинг энг иқтидорли бошланғич синфи» деб номланди.

Танловга туманнинг қатор мактабларидан 100 дан ортиқ бошланғич синф ўқитувчиларининг жамоалари қатнашдилар. Танлов низомига кўра синф ўқувчиларининг фанлардан ўзлаштириш даражаларини, чет тилларга қизиқишини, ўқувчиларнинг зукко ва тиришқоқлигини, одобини, дафтар юритишидан тортиб китобларини асраб-авайлашлари-ю, синф хоналарини замон талаблари асосида безатганликларигача, табиатга меҳр-муҳаббат ва она-Ватанга садоқатларигача — ҳамма-ҳаммаси баҳоланди.

Танловнинг якуний 2-босқичида туманнинг 30 та мактабидан 30 нафар иқтидорли бошланғич синф жамоалари қатнашдилар. Якуний натижаларга кўра 21-мактабнинг 3-«Б» синфи (ўқитувчиси Гулчеҳра Рустамова) биринчи, А.Авлоний номидаги мактабнинг 3-«Г» синфи иккинчи, Ойбек номидаги мактабнинг 3-«А» синфи ва 20-мактабнинг 2-«А» синф учинчи ўринларга муносиб деб топилди.

Абдували ОБИДДИН,
ўз мухбиримиз

МУРАББИЙ ҚУВОНЧИ

Tanlov

Таҳририятимизга миқтидан келган киши ташриф буюрди ва ўзини Самарқанд Давлат университетининг «Умумий физика ва магнитизм» кафедраси мудири деб таништирди. Меҳмон қўлидаги диплом нусхасини кўрсатди. Унда Облоқул Қувондиқов «Устоз» жамғармаси томонидан ўтказилган «Йилнинг энг яхши мураббийси» танловида биринчи ўринни олганлиги қайд қилинган эди.

Шунингдек, ғолиб видеомагнитофон билан ҳам тақдирланибди.

Бундай кезда қувонч ким билан дир баҳам кўрилиши керак. Лаҳза ўтиб, Облоқул Қувондиқов танловни ўтказишдан мақсад, унинг шартлари ва бунга ўз иштироки хусусида қуйидагиларни ҳаяжонланиб ҳикоя қилиб берди:

—Танловда иштирок этиш мутлақо ихтиёрий эди. У республикамиздаги олий ўқув юртлари профессор-ўқитувчилари ўртасида эълон қилинди. Мақсади номидан ҳам маълум: «Йилнинг энг яхши мураббийси»ни аниқлаш. Шартлари бир талай: чинакам мураббийга хос фазилатлари кўзга ташланиши керак. Камида 5 нафар фан номзодига илмий раҳбарлик қилган бўлиши лозим ва ҳоказо.

Танлов шартлари билан танишгач, қатнашиб, омадимни синаб кўришни ихтиёр қилдим. Чунки кейинги ўн йил мобайнида 5 нафар шогирдимнинг фан номзодлиги даражасини қўлга киритишига устозлик қилдим. Яна 5 нафар шогирдимнинг илмий ишлари ҳимояга яқинлашиб қолди.

«Кадрлар тайёрлаш миллий дастури»ни амалга ошириш юзасидан 10 га яқин илмий ишларим матбуотда чоп қилинди. Жами эълон қилинган мақолаларим 150 дан зиёд.

Бундан ташқари, фанни ривожлантиришга кўмаклашувчи халқаро «Untaz» ташкилотининг танловида ҳам иштирок этиб, ғолиб чиққан эдим. «Янги материалларнинг магнит хусусиятларини ўрганиш» мавзуси ўта долзарблиги билан бу ташкилотнинг диққатини ўзига тортди. Ва катта миқдордаги пул билан мукофотландим.

Мени масофадан туриб ўқитиш(дистанцион таълим) масаласи қизиқтириб келади. Талабаларнинг физика, математика, химия, биология каби фанларни чуқур ўрганишларида «Интернет» жуда қўл келади. Зеро, бу миллий дастурда ҳам белгилаб қўйилган.

Ҳ.ТЎЙМАНОВА

ИЛМДАН БОШЛАНАР ИСТИҚБОЛГА ЙЎЛ

Исроиллик юксак малакали таҳлилчилар Белла Клайман хоним ва жаноб Феликс Кендел иштирокида ўтказилаётган «Исроил таълим тизимининг хусусиятлари» мавзусидаги илмий анжуман «Устоз» Республика жамғармаси ҳамда Исроил Ташқи ишлар вазирлигига қарашли МАШАВ халқаро алоқалар маркази ҳамкорлигида ташкил этилди.

— Техник ўқитишни режалаштиришдаги янги қўлланмалар, таълимда компьютердан фойдаланиш усуллари ва ривожланган мамлакатларнинг технологик маориф соҳасидаги энг илғор тажрибалари машғулотлар давомида чуқур ўрганилади, — деди Белла Клайман хоним. – Келгуси асрда амалга ошириш зарур бўлган янги таълим ислоҳотлари турли даражадаги эксперт ва ўқитувчилар, хусусан, ўрта-техник ўқув юртлари ўқитувчилари малакасини оширишда муҳим аҳамият касб этади.

Анжуманда Республикамиз касб-ҳунар коллежлари ва академик лицейлари раҳбарларидан олтмиш киши ҳамда «Устоз» Республика жамғармаси грант совриндорларидан ўн нафари қатнашаётир.

Анжуман 26 ноябргача давом этади.

«Туркистон-пресс»

РЕЙТИНГ ТИЗИМИ — АМАЛИЁТДА

Qaror va ijro

Маълумки, умумий ўрта таълим муассасаларида ўқувчилар билим даражасини назорат қилишнинг рейтинг тизими — давлат таълим стандартининг таркибий қисми. Шу асосда республикамизда рейтинг тизими тўғрисида бир нечта Низом лойиҳалари тавсия этилди. Бу хомаки ҳужжатлар «Маърифат» газетасининг 1998 йил 26 август, 1999 йил 27 январь ва 1999 йил 20 февраль сонларида чоп этилганди. Уларнинг ҳар бири вилоятлардаги айрим мактабларда қўлланиб, синаб кўрилди. Жумладан, бизнинг Самарқанд вилоятидаги Жомбой туманининг 56 та мактабида ушбу лойиҳалар амалий фаолиятда қўлланилди. Натижа кутилганидан ҳам зиёда бўлди. Институтимиздаги ушбу ишга мутасадди бўлган олим ва педагоглар жараённинг боришини доимий назорат остига олдилар.

Баҳолашнинг ушбу янгича услуби бир қолипда ишлайвериб толиққан ўқитувчиларга ҳам, ҳатто ўқувчиларга ҳам маъқул келди. Негаки, балл тўплашга қизиқиш ўқувчини деярли ҳар куни «доскага чиқишга» ундайди. Бу усул ўқитувчи меҳнатини ҳам бирмунча енгиллаштиради. У баҳоларни «тарозига қўйиб», чораклик чиқараман, деб ўтирмайди. Бундан ташқари, ўқувчиларнинг фаоллиги ўқитувчини ижодий меҳнатга ундайди. Бошқача айтганда, машғулот сифатини ошириш масъулиятини юклайди. Хуллас, дастлабки синовлардан кўнглимиз тўлди. Энди уни вилоят бўйича бемалол оммалаштирса ҳам бўлаверади, деган хулосага келдик.

Шу мақсадда Жомбой туманидаги 23-ўрта мактабда ва Каттақўрғон шаҳрининг 16-ўрта мактабида вилоят миқёсидаги илмий-амалий конференциялар уюштирдик. Унда иштирок этган туман, шаҳарлар халқ таълими бўлимларининг услубхона мудирлари, услубчилари, мактаблар раҳбарлари ўзларини қизиқтирган саволларга батафсил жавоб олишди. Шунингдек, янги усул бўйича ўз фикр-мулоҳазаларини баён этишди. Каттақўрғон ва Жомбой туманидаги синов даврини бошидан кечирган мактабларнинг ўқитувчилари эса, тажрибаларини гапириб беришди. Бир сўз билан айтганда, анжуман қатнашчилари ҳам назарий, ҳам амалий жиҳатдан рейтинг тизими бўйича етарли маълумотларга эга бўлишди.

Бу хайрли ишни оммалаштириш, аниқроғи, кенг йўлга қўйиш учун институтимизда малака ошириш учун келган ўқитувчиларга махсус дастур асосида машғулотлар ташкил этдик. Бу борада Вазирлар Маҳкамаси томонидан чиқарилган Қонун ишимизда дастуриламал, ташаббусимизга қанот бўлди. Шу аснода шаҳримизнинг Сиёб туманидаги 5- ва Паст Дарғом туманида жойлашган 21-мактабларда республика Халқ таълими вазирлигининг буйруғига асосан тажриба-синов майдончалари ташкил этилди. Айни пайтда ушбу ўқув масканлари вилоят мактаблари учун йўлчи юлдуз вазифасини ўтамоқда. Бу борада ишимизда астойдил бош қўшиб, самарали ёрдам бераётган Жомбой тумани халқ таълими бўлими услубхона мудири С.Мавлонов, Сиёб туманидаги 5-мактаб экспериментатор ўқитувчилар гуруҳи раҳбари Н.Норовларнинг хизматини алоҳида таъкидлагимиз келади. Ушбу ишда оила ва мактаб ҳамкорлиги ҳам жуда қўл келаяпти. Хуллас, хайрли ташаббусни тезроқ муқояса этиб, тез орада вилоятдаги барча мактабларда рейтинг тизимини жорий этамиз.

А.АМИНОВ,
Самарқанд вилояти халқ таълими ходимлари малакасини ошириш институти ректори,
Н.СИРОЖОВ,
институт мактабни бошқариш кафедраси мудири, тажриба-синов майдонлари илмий раҳбари

Sport

«ҚУВНОҚ СТАРТЛАР» ҚУВОНЧБАХШ БЎЛСИН

Ўттиз йилдирки, республикамизда «зангори экран» орқали намойиш этилаётган «Қувноқ стартлар» телемусобақаларини ёшу қари томошабинлар завқ-шавқ билан кўриб келишаётир.

Мактаб ўқувчилари ўртасида спортни кенг оммалаштириш мақсадида тўрт босқичда уюштирилаётган ушбу мусобақаларнинг тўртинчи босқичи - XVII республика «Қувноқ стартлар» телевизион мусобақаси биринчи давра учрашуви куни кеча - 18 ноябрь куни Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг Марказий ҳарбий спорт клуби залида тантанали спорт байрами билан бошланди.

Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазирининг биринчи ўринбосари Йўлдош Саиджонов «Қувноқ стартлар» телемусобақаси очилишига бағишланган тантанали байрам қатнашчиларини Халқ таълими вазирлиги номидан қизғин қутлаб, республикамиз мустақилликка эришган кундан бошлабоқ соғлом авлодни тарбиялашга алоҳида эътибор берилаётганлигини, «Соғлом авлод» орденининг таъсис этилиши шундан далолат беришини таъкидлаб ўтди.

- «Қувноқ стартлар» мусобақалари ана шу мақсадга қаратилгандир, - деди нотиқ. - Бу мусобақалар ҳамиша қувонч келтирсин...

Ҳашаматли спорт залига йиғилган билим юртлари ва гимназия талабалари қўшма жамоаси ижросида Ўзбекистон Давлат мадҳияси тантанавор янгради. Шундан кейин Шайхонтоҳур туманидаги 516-болалар боғчаси тарбияланувчилари, ижтимоий йўналишдаги республика махсус гимназияси, Юнус Ражабий номидаги Тошкент педагогика билим юрти, 1-Тошкент педагогика билим юрти, пойтахтимиздаги ҳарбий касбга йўналтирилган республика лицейи жамоалари, «Ёшлик» КСЖ Марказий кенгаши спортчилари ўзларининг спорт байрамига тайёрлаб келган дастурлари билан чиқишди.

Ниҳоят, XVII республика «Қувноқ стартлар» телемусобақаси биринчи давра учрашуви қатнашчилари - Андижон вилояти Марҳамат туманидаги 9-ўрта мактабнинг «Лочин» ва Сурхондарё вилояти Музработ туманидаги 22-ўрта мактабнинг «Чегарачи» командаси аъзолари майдонга чиқиб, ўзаро совға алмашишди.

Телемусобақанинг биринчи дастури - «Мураккаб эстафета» қизғин кураш остида ўтганига гувоҳ бўлдик. Бу беллашувда сурхондарёликлар маррага биринчи бўлиб етиб келишди. Ҳакамлар ҳайъати аъзолари бир нечта хатоларга йўл қўйгани учун «Чегарачи» жамоасидан 1 очко олиб ташлашга қарор қилди. «Чегарачи»га 2 очко, «Лочин»га 1 очко берилди.

Дастурнинг «Тўпларни кўчиринг» деб аталган иккинчи беллашувида иштирок этган қизлар (5 нафардан) мусобақасида ҳам йўл қўйилган хатолар инобатга олиниб, ҳар иккала командага 2 тадан очко берилди.

«Баскетбол» мусобақасида белгиланган муддатда бирор команда тўрига тўп ташланмагани учун дуранг (2:2) натижа қайд этилди. Спортнинг бу тури бўйича маҳорат етишмаслиги яққол сезилиб турибди.

Мусобақанинг тўртинчи дастурида («Оқсоқ қарға») ҳаккалаб югуриш қоидаси бузилгани учун командалардан 2 тадан очко олиб ташланди ва умумий ҳисобда «Чегарачи» 7 та, «Лочин» эса 6 та очко жамғарди.

«Тўсиқлар оша» беллашувида 12 нафардан ўқувчи (6 ўғил, 6 қиз) тўсиқлар остидан ўтиш, тўсиқ устига кубиклар териб қўйиш ва қўйилган кубикларни йиғиб олишда чаққонликни намойиш этди. Бу баҳсда бехато ва моҳирона ҳаракат қилган «Лочин» командаси 3 очкони қўлга киритиб, 9:8 ҳисобида олдинга чиқиб олди.

Дастурнинг «Елкада кураш» (бир ўқувчи елкасига мингашиб олган ўқувчи) беллашувида «Чегарачи» ғолиб чиқди ва ҳисоб улар фойдасига (11:10) ўзгарди. 10 нафардан ўқувчи иштирок этган («Ўрин алмашиш») мусобақада чаққон ва бехато ҳаракат қилган «Лочин» командаси 3 очкони қўлга киритди. «Сардорлар баҳси»даги натижага кўра, 14:13 ҳисобида андижонликлар ғалаба қозониб, иккинчи давра мусобақасида қатнашиш ҳуқуқини олишди.

«Қувноқ стартлар» мусобақаси қатнашчиларига Халқ таълими вазирлиги, Давлат спорт қўмитаси ҳамда «Ёшлик» КСЖ Марказий кенгашининг диплом ва эсдалик совғалари топширилди.

XVII республика «Қувноқ стартлар» телемусобақаси биринчи давра мусобақалари старт олди. Галдаги учрашувлар ҳам ҳалол беллашувлар остида ўтади ва миллионлаб спорт ишқибозларига қувонч бахш этади деб умид қиламиз.

Ғ.МАННОПОВ

Суратларда: «Қувноқ стартлар» мусобақасидан лавҳалар.

Р.Альбеков олган суратлар.

Sport maydonchasi

АЛПОМИШ ЮБИЛЕЙИ ҚУТЛУҒ КЕЛДИ

Термиз шаҳрида "Алпомиш" достонининг 1000 йиллик юбилейи тантаналари давомида ажойиб "Алпомиш" теннис мажмуаси ҳам фойдаланишга топширилди. Айни пайтда бу маскан Нилуфар Аллабердиева бошчилигидаги бўлажак теннис юлдузлари билан ўзгача жозиба касб этган.

ТЕРЕХИН "ЛОКОМОТИВ"-НИ ТАНЛАДИ

Футбол бўйича Россия кубоги чорак финали олдидан москвалик мураббий Ю. Семин берган маълумотга кўра, "Динамо" ҳужумчиси Олег Терехин "Локомотив" жамоаси билан шартномага рози бўлган. У ўзига даъвогар бўлган "Спартак", "Торпедо" клубларидан бу йилги кумуш медал соҳибларининг жамоасини афзал кўрганлигини таъкидлаган.

«ФУТБОЛ – 98» ДА ЯГОНА ЭДИ

Францияда бўлиб ўтган футбол бўйича сўнгги жаҳон чемпионатини бошқарган 29 нафар судья таркибида МДҲ ҳудудидан ягона ҳакам – Николай Левников ҳам бор эди. Умуман, кўп давлатларда халқаро тоифадаги ҳакамлар камлигининг бош сабаби молиявий таъминотга боғлиқ, деб ҳисоблайди у. Чунки россиялик мураббийлар англияликлардан 41 марта кам маош оларкан.

ЎЗ ТАРИХИДА БИРИНЧИ БОР

Пермнинг "Урал-Грейт" баскетболчилари АҚШ бўйлаб "юриш"ларини ғалаба билан бошлади. Монтана Стэйт университети жамоаси устидан 99:86 ҳисобидаги ғалаба бунга мисол. Сергей Чикалнинг ўйинда 30 очко йиғиб россияликлар орасидан америкаликларга яхши танилиб олди. Уни янги-янги шартномалар чорлаб қолса, ажабмас.

VTA — TOURГА ЯНГИ ҲОМИЙ

Таниқли «Sanex» ишлаб-чиқариш бирлашмаси теннисниг ҳомийлари сафига қўшилди. 5 йиллик шартномага биноан косметика қироли бўлган фирма 40 миллион доллар (АҚШ) маблағни асосан аёллар ўртасида теннисни ривожлантиришга сарфламоқчи.

Xotira

ҚИСМАТ

У ҳар гал кўкламни интиқиб кутарди. Фасллар сулувининг ташрифи билан унинг беором қалби чор-атрофга сепини ёйган баҳор томон талпинар, сўнгра бутун вужудига ғулув солган туйғулар оқ қоғозга беихтиёр сел бўлиб қуйилар, қуйилаверарди...

Ҳар лаҳза юрагим
йиғлайди беун,
Қалбимни қийнайди
қадрдон ҳижрон.
Девонадек саҳрони
кезмадим, лекин
Ўзимдан ўтгани ўзимга аён.

Кейин эса бу ғамнок сатрлар армоннинг, ҳижроннинг оғриқли нидоси бўлиб сассиз бўзларди.

Ажабо, бу ҳасратли, маҳзун шеърлар унинг юрагида қай вақт ошиён қурди экан? Балки ёшлик, муҳаббатнинг ширин хотиралари билан юрган дамлардами? Ёхуд яратгандан тилаб-тусаб олган ҳар иккала нуридийдалари, фарзандларини ўн беш кун ичида бирин-кетин сўнгги йўлга кузатаётиб, зор қақшаганидами? Эҳтимол, орадан кўп ўтмай, суянчиғи, умр йўлдоши Акромни эрта тонгда сафарга жўнатиб, тасодифий автоҳалокат туфайли жасадини келтиришганида, кутилмаган бу фожиадан уввос тортиб, йиғлаган пайтларида, унинг кўнглида ўчмас жароҳат бўлиб муҳрлангандир.

Кейинчалик эса ҳаётнинг у кутмаган аёвсиз зарбаларидан бутун жисмига бало-қазодай ёпишиб олган касаллик уни тўшакка михлаб қўйганда, ёстиғи остидаги дафтарга мискин-мискин бўлиб тўкила бошлади улар:

Боқийликни излаб бир умр,
Манзилингга етмай тугайсан.
Гоҳ тасодиф айлайди жабр,
Ўзинг уни қисмат дегайсан.
Водариғо, орадан бир йил ё ўтиб, ё ўтмай...

Матлуба бор-йўғи ўттиз икки йил (1966-1998) яшади. Лекин мана шу қисқа умр сарҳадларида ўзидан арзигулик ёрқин хотира, эзгу ишлар қолдирди.

Матлуба шаҳардаги Амир Темур номидаги зиё масканида ўқиганида ҳам, кейинчалик Шаҳрисабз билим юрти ҳамда Қарши Давлат университети мактабгача тарбия факультетининг талабаси бўлганида ҳам ўзининг билими, тиришқоқлиги, жамоатчилиги билан бошқалардан ажралиб турарди.

Матлуба Ашурова олий даргоҳни имтиёзли тугатгач, Шаҳрисабз шаҳридаги «Булбулча», «Наргиз», «Ғунча» болалар боғчаларида тарбиячи, услубчи бўлиб ишлаган дамларда ҳақиқий мураббийларга хос моҳирлик ва қобилиятни намоён этди. Ундаги интилувчанлик ҳамда салоҳиятни эрта илғаган туман халқ таълими бўлимидагилар Матлубани 1993 йилда кичкинтойларнинг катта маскани бўлган «Ширин» болалар боғчаси мудиралигига тавсия этишди.

Матлуба Ашурова ишни боғчанинг моддий таъминотини мустаҳкамлаш, уни тажрибали, моҳир тарбиячи ва энагалар билан таъминлашдан бошлади. Ёш мудиранинг машаққатлари изсиз, самарасиз кетмади. У етакчилик қилган бу маскан йиллар ўтиб туман ва шаҳардаги кўплаб намунали мактабгача таълим муассасалари қаторидан жой олди.

Матлуба Ашурова билан бир жамоада бир неча йил бирга ишлаган, Шаҳрисабз туманидаги «Семурғ» болалар боғчаси мудираси Шарофат опа Исматова шундай хотирлайди:

Раҳматли Матлуба менинг энг яқин ҳаммаслагим ва шогирдларимдан бири эди. У доимо янгиликка интилиб яшар, ўзидаги билим ва маҳоратни болалар тарбиясига боғлаганди. Кейинги пайтларда, билмадим, фарзандларининг ўлими туфайлими, жажжи болаларга алоҳида меҳр қўйган, боғча болалари унинг жону дили эди.

Шу билан бирга яқин атрофдагиларга, ҳамкасбларига нисбатан ниҳоятда оқибатли, қандай бўлмасин яхши-ёмон кунларимизда елка тутишга ҳаракат қиларди. Оиласидаги кетма-кет рўй берган фожиалар унга қанчалик таъсир қилмасин, ўзини иродали қилиб кўрсатишга интилар, аммо барибир барча ғам-аламларини ичига ютарди. Бу йўқотишлар унинг соғлигига ҳам таъсир қила бошлади. Шундай бўлса-да, ўзини, соғлигини ўйламасдан, тинмай ишларди. Шундай ажойиб, дилкаш синглимизнинг орамиздан кетганлигига ҳали ҳам ишонгиси келмайди одамнинг. Начора, тақдир экан.

Ҳа, у ўз касбини, болаларни жуда севарди. Шу билан бирга адабиёт, шеъриятни ҳам.

- Оҳ, укажон, бандаси кўнар экан-да, кўнмай энди иложимиз қанча, - дейди Матлубанинг онаси Маҳфират опа кўзларидан шашқатор ёш тўкилиб. - Билмадим, оғажон, бу қандай кўргилик бўлди. Икки норасидаси, эри ташлаб кетгани етмагандай, энди гина кўникканимизда ўзи ҳам пешонамизга сиғмади.

Фарзанд доғи ёмон бўлади. Онаизорнинг бир кечада сочларига «қор ёғди».

Яқинлари, жигаргўшалари дилида бир умр ўкинч, фиғон қолдириб кетди Матлуба.

Маҳфират опа йиғлай-йиғлай қайдандир топиб, олдимга қўйган қалин муқовали дафтарни аста-секин варақлай бошлайман. Кундалик хотиралар, эсдаликлар, шеърлар битилган унда.

Мана, дафтарнинг навбатдаги саҳифаларига қандайдир олдинги ёзувларига сира ўхшамайдиган, эгри-бугри, қинғир-қийшиқ (оғир хасталик туфайли бўлса керак) ҳарфлар билан битилган энг сўнгги шеъри. Бу ҳойнаҳой, дардкаш, мажруҳ қалбнинг бебаҳо умрга, фоний дунёга бўлган ўксик видолари бўлса ажаб эмас:

Вақт етган кўринар,
синди шукуҳим,
Аламли дардим бу -
видолашайлик.
Осмонни танлади бе-
зовта руҳим,
Вужудим ер мулки,
ерга қўшайлик.

Яратганнинг ўзи сени раҳматига олгани рост бўлсин, Матлуба! Руҳинг энди оқ кабутарлардек осмону фалакда чарх урсин, синглим!

Абдунаби БОБОЁРОВ

ҲАМКОРЛИКНИНГ МАЪРИФИЙ ДАСТУРЛАРИ

Ёшларда учрайдиган буйрак, ошқозон-ичак, юрак, жигар хасталиклари олдини олишга қаратилган ҳамда соғлом турмуш тарзини тарғиб этувчи «Жозибадор табассум» маърифий дастури асосида Тошкент шаҳрининг ўрта мактабларида таълим олаётган 99 мингдан зиёд ўқувчи ўқитилди.

— Соғлиқни сақлаш вазирлиги, Халқ таълими вазирлиги, «Соғлом авлод учун» ҳамда «Проктер энд Гэмбл» компанияси ҳамкорлигида тайёрланган «Жозибадор табассум» дастури 7-8 ёшдаги бошланғич синф ўқувчиларида оғиз бўшлиғини ва тишни тоза тутиш кўникмаларини ҳосил қилади, — деди «Соғлом авлод учун» халқаро жамғармаси раиси Гулнора Йўлдошева. — «Балоғат даври» дастури бўйича эса 39 минг нафар ўсмир қизларга физиологик ўзгаришлар палласида шахсий гигиенага риоя қилиш қоидалари ўргатилди. Нозик мавзудаги суҳбатлардан кутилган натижаларга эришиш, ёш қизлар фойдали маслаҳатлар олишлари учун маълум тайёргарликдан ўтган мутахассислар ўқув соатларини олиб бормоқда. Бу ишга 300 нафардан зиёд гинеколог сафарбар этилган. Дастур 7-8-синф ўқувчи қизларига ва уларнинг оналарига мўлжаллангандир.

Ҳамкорликдаги маърифий дастурлар бўйича 1999-2000 ўқув йилида Тошкент шаҳридаги мактабларда яна 123 минг ўқувчи ўқитилади. Мазкур маърифий дастурларни беш йил давомида босқичма-босқич Ўзбекистоннинг барча мактабларида ўқитиш йўлга қўйилади. Маърифий дастурлар ёшларда соғлом турмуш тарзига интилишни тарбиялашда кўмак беради.

Гулнора Йўлдошеванинг айтишича, «Соғлом авлод учун» жамғармаси ўз олдига қўйган мақсад ва вазифаларини бажариш йўлида чет эллик ҳамкорлар билан иқтисодий, маърифий, тиббий йўналишдаги дастурлар асосида фаолият олиб бораётганлиги яхши самара беряпти. Ҳозирда жамғарма Америка, Германия, Франция, Австралия, Финляндия каби ўндан зиёд мамлакатларнинг тиббий асбоб-ускуна, дори-дармон ишлаб чиқарувчи фирма ва компаниялари билан ҳамкорлик асосида иш юритмоқда.

«Туркистон-пресс»

А.Авлоний номидаги ХТХМОМИ 1999 йилнинг декабрь ойида қуйидаги тоифалар бўйича курсларни режалаштирган:

1.	Умумий ўрта мактаб директорлари (мутахассислиги ўзбек тили ва адабиёти бўйича) - ўзбек -	1-22 декабрь
2.	Умумий ўрта мактаб директорлари (мутахассислиги тарих бўйича) - ўзбек -	1-22 декабрь
3.	Умумий ўрта мактаб директорлари (мутахассислиги химия, биология бўйича) - ўзбек -	1-22 декабрь
4.	Умумий ўрта мактаб директорлари (мутахассислиги география бўйича) - ўзбек -	1-22 декабрь
5.	Умумий ўрта мактаб директорлари (мутахассислиги физика бўйича) - ўзбек -	1-22 декабрь
6.	Умумий ўрта мактаб директорлари (мутахассислиги математика ва информатика бўйича) - ўзбек -	1-22 декабрь
7.	Туман (шаҳар) ХТБ мудирлари - ўзбек -	6-18 декабрь
8.	Туман (шаҳар) ХТБ хорижий тиллар бўйича методистлар курси - ўзбек -	1-22 декабрь
9.	Мактаб амалиётчи психологлари - ўзбек -	6-18 декабрь
10.	Ёш табиатшунослар ва экологлар маркази (ЁТЭМ) директор ўринбосарлари - ўзбек -	6-18 декабрь
11.	Ёрдамчи мактаб ва мактаб-интернатлар рус тили ўқитувчилари - рус -	6-18 декабрь
12.	Кар ва заиф эшитувчи болалар мактаб-интернатларининг бош тарбиячилари - ўзбек -	6-18 декабрь
13.	Кураш бўйича тренерлар курси - ўзбек -	6-18 декабрь

Тингловчилар учун Марказий институт тасарруфидаги кутубхона, қироатхона ва бепул ётоқхона хизматда бўлади. Курс харажатлари Марказий институт ҳисобидан тўланади. Тошкентга келиш ҳақи фақат темир йўл ва автобус билетларига тўланади.

Курс давомида тингловчилар учун таниқли педагог олимлар, санъаткорлар, матбуот ходимлари билан учрашувлар ва Амир Темур музейи ҳамда бошқа маданий масканларга экскурсиялар уюштирилади.

Манзилимиз: Тошкент - 95. Талабалар шаҳарчаси. Саидов кўчаси 6-уй.
Транспорт: Жанубий темир йўл вокзалидан 8-троллейбуснинг Талабалар шаҳарчаси (охирги) бекатигача.

Xullas...

ОНА КЎНГЛИ БОЛАДА БЎЛМАГАЧ...

Бола йўқотишдан ёмони йўқ. Бундай пайтда ота-онанинг қай аҳволга тушиши кундек равшан.

Гапнинг индаллоси, Таллин шаҳридаги оилалардан бирида уч яшар қизча йўқолиб қолди. Уни ота-онаси зир югуриб излашди, зумраша ерда ҳам, кўкда ҳам йўқ.

Кўзи ёшга тўлган она полиция маҳкамасига кириб келди. Қидирув гуруҳи оёққа турди. Бутун посёлка кўздан кечирилди. Онанинг кўнглига шундай ғулғула келди: уни ўғирлаб кетишган, ахир тирноққа зорлар сон мингта.

Қизчаси тушмагур тўрт ҳовли наридаги деҳқоннинг молхонаси ёнидан топилди. Оёғи тортган жойга кетаверган экан-да... Она эса уй ишлари билан банд бўлиб, буни сезмаган.

Совуқдан бадани муз қотган қизалоқ беҳуш эди. Уни зудлик билан касалхонанинг интенсив терапия бўлимига ётқизишди. Шифокорларнинг таъкидлашича, боланинг бу ҳолати вақтинчалик, кўп ўтмай, ўзига келади...

ХАЙРИЯТ, ЁЛҒОН ЭКАН

Остона шаҳар ички ишлар бошқармасининг навбатчисига телефон орқали кимдир хабар қилди: фалон уйда яшовчиларнинг ҳаёти хавф остида. Агар чора кўрилмаса, бутун уй портлаб кетади.

Кўрсатилган манзилга миллий хавфсизлик хизмати ходимлари, сапёрлар, милиция ходимлари етиб келишди. Аҳоли тезликда бошқа жойга кўчирилди. Худога минг қатла шукрки, телефондаги огоҳлантириш ёлғон бўлиб чиқди. Айтилган вақтда кўп қаватлик уйни зийраклик билан кузатган махсус хизмат ходимлари анграйиб қолишди.

Бу - безориларнинг галдаги найранги. Милиция ходимлари «ҳазилкаш» безориларни қидириб, таъзирини бериш ҳаракатида. Турган гапки, улар бунинг уддасидан чиқишади.

«ФОЙДАСИ» ДАРД БЎЛДИ

Қўлбола ичимликнинг устаси фаранглари Кишиневда хоҳлаганча топилади. Делян кўчасида истиқомат қилувчи оиланинг бу ишдан олган фойдаси пул эмас, дард бўлди.

Ўттиз ёшдаги уй бекаси спирт солинган бакни қайнатиш учун газ плитасига қўйди-да, овқатланишга ўтирди. Эри, олтмиш уч ёшдаги онаси ҳам ошхонада хотиржамгина овқатланишарди. Кутилмаганда бакдаги суюқлик портлаб кетди. Қайнаб турган идишдаги суюқлик ошиб-тошиб, ҳамма ёқ олов ичида қолди. Самогончилар қаттиқ шикастланишди. Энди уларнинг узоқ муддат даволанишларига тўғри келади.

ana shunaqa gaplar...

Ўзбекистон таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Марказий қўмитаси раҳбарияти бош мутахассис Қорабоев Вячеслав Шомансуровичга онаси **Демиденко Мария Кузьминична**нинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

Ma'rifat

ТАЪСИС ЭТУВЧИЛАР: Ўзбекистон Халқ таълими вазирлиги, Ўзбекистон Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Марказий Қўмитаси.

Бош муҳаррир
Ҳалим САИДОВ

Таҳрир ҳайъати: Йўлдош АҲМЕДОВ, Жуманазар БЕКНАЗАРОВ, Икром БЎРИБОЕВ (масъул котиб), Шукур ЖОНБОЕВ, Қурбонбой МАТҚУРБОНОВ, Нуъмонжон РАҲИМЖОНОВ, Абдусамат РАҲИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Йўлдош САИДЖОНОВ, Ҳулкар ТЎЙМАНОВА, Саъдулла ҲАКИМОВ, Ўткир ҲОШИМОВ

Рақам ва далиллар ҳаққонийлиги учун мақолалар муаллифлари масъулдирлар. Фойдаланилмаган мақолаларга жавоб қайтарилмайди. «Маърифат»дан материалларни кўчириб босиш таҳририят рухсати билан амалга оширилиши шарт.

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси,32.
ТЕЛЕФОНЛАР: масъул котиб—136-56-42, хатлар ва оммавий ишлар бўлими—136-55-58.

Газетани IBM компьютерида Малоҳат ТОШОВА саҳифалади.
Навбатчилар: Ҳулкар ТЎЙМАНОВА, Фахриддин КАРИМОВ

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 20.
ИНДЕКС: 149, 150. Г-0922. Тиражи 23.625.
Г. 1 2 3 4 5 6 Ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2.

«Шарқ» нашриёт матбаа концерни босмахонаси.
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси 41-уй

Босишга топшириш вақти -20.00.
Топширилди — 19.00.